

Amit még soha nem csináltak

Szinte észrevétlenül elérült az első félév, alig egy hónap, s itt a vizsgaidőszak. Gyakorlott egyetemistának ez meg se kottyan (?), de mi van az elsőokkal? Ok hogyan készülnek arra, amit még soha nem csináltak: a félelvi vizsgákra.

Birincsik Mária és Nagy Agnes a 6. csoportba jár, őket kérdeztem arról, mit tudnak eddig, hogyan készülnek fel a vizsgákra.

— Már a jelentkezésnél volt egy kis problémánk, mert a kiírás szerint december 3-ig lehet leadni a vizsgatervet, de már november 23-án több hely „elkelt” — mondja **Nagy Agi**, a csoport tanulmányi felelőse. — Ezt megjegyeztem; az év végi vizsgáknál előbb kell „felébredni”. Egy srác van a csoportban, akinél úgy jött ki a lépés, hogy még UV időben is fog vizsgázni, vagyis január 23-ig nem lesz nyugta.

— Ma még nem tudnék olyan tárgyat mondani, amiből bátran elmennék vizsgázni, akár holnap is — veszi át a szót **Birincsik Mária**. — Azt az elvet követjük, hogy „most még nem késő”. Azokból a tárgyakból (pg, matek, számítástechnika), amelyekből volt szeminárium is, biztosan könnyebb lesz vizsgázni, mert viszonylag rendszeresen készültünk, röpdolgozatot írtunk, nem volt jegyzet gondunk sem. Én például előre beosztottam, hogy mikor miből akarok vizsgázni: erre az évre kettőt, a következőre pedig háromat tettem. Az is elég rossz, hogy az ünnepek kettévágják a vizsgaidőszakot. Kinek van kedve a pg könyvvel szilveszterezni?

— Együtt tanulok a csoporttársakkal, vagy inkább egyedül?

— Tíznyolcán kísért sokan vagyunk egyszerre, bár egy alkalommal kipróbáltuk ezt is; de tanár nélkül elhelyeszkedünk az időt, nem volt semmi értelme.

Kipróbáltuk azt is, hogy sokszorosítottunk valaki jegyzetét, aki ott volt az előadásban, legepeltük és szétosztottuk, de ez sem a legjobb módszer, mint utólag kiderült. Más jegyzetben kifogadni nagyon nehéz, nem is csináltuk többször.

Általában ketten-hárman összeülünk, és ez segít is, elmagyarázzuk egymásnak a példákat. Néhanyan már tanultunk pg-t az egyetem előtt is, én például közgazdasági szakdolgozatokba jártam — mondja **Nagy Agi**. — Igaz, hogy nem vettek fel érettségi után, egy évig dolgoztam, de

a felvételre is elsősorban a középiskolai pg könyvből készültem, még ma is biztos alapot jelent az, amit ott tanultam.

— Mitől félték a legjobban?
— Az analízistól — hangzik az egyöntetű válasz.

Egressy Gabriella

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A. MARK KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XIX. ÉVFOLYAM, 18. SZÁM

ÁRA: 80 FILLÉR

1977. DECEMBER 1.

TDK-konferencia az egyetemen

A TDK megnyitója Fáth Péter felvétele

A Tudományos Diákköri Konferenciát dr. Palánkai Tibor tudományos rektorhelyettes nyitotta meg november 22-én. Bevezetőjében elmondta, hogy a TDK-k tömegmozgalmi jellege igen pozitív eredménynek tekinthető, megrendezésük kiváló lehetőség a diákok számára, mert megfelelő fórum előtt tehetnek tanúbizonyosságot felkészültségük szintjéről, logikus érvelésük-ről.

Ezt követően **dr. Csernok Attila**, az MNB elnökhelyettese tartott előadást „A hitelpolitika szerepe a hitelviselési szerkezet átalakításában” címmel.

1968 óta beszélhetünk a pénz és hitel aktívabb szerepéről a gazdaságpolitikában és a struktúra politikában. 1968—72 között csak 22—25 százalékos volt jelen a hitel a népgazdasági összeruházásokban.

1971-ben jelent meg **Faluvégi Lajos** tollából az a cikk, amely nagy hangsúlyt helyezett hitel szerepének növelésére.

Eszmefuttatása komoly vitát váltott ki. Voltak akik elleanthatták azt, hogy a hitel szerepe a beruházások arányában növekedjen. A törekvések ellenére a központi irányítás iránnyá vitte a hitelpolitikát,

mint ahogy Csernok elvtárs megítélése szerint az kívánatos lett volna. Így történt, hogy a IV. ötéves tervben a hitel aránya az összeruházásban 15 százalékra csökkent. A hitel hatékonyabbá tételét célként szelaprodása, a hitel szerepe mechanikussá vált. 1972—74 között érte el a mélypontját. A hitel ebben az időszakban 13 százalékra csökkent.

Komoly gondot jelentett az, hogy a hitel szerepéről különbözőképpen vélekedtek a gazdasági irányítás szerveiben, a tervkészítési műhelyekben.

Ennek következménye, hogy az V. ötéves tervben akármennyire is sikerült a hitel sávját emelni, az már 15 százalékos fölé nem emelkedhetett.

Az V. ötéves tervben sikerült elérni, hogy csökkent a célkitűzések száma és ezzel a hitelpolitikának sikerült nagyobb mozgásszabadságot biztosítani egy szűk sávban. Egyetlen célkitűzés maradt, a számítástechnikai gé-

pek beszerzésének célkontingense.

Nagy előrelépés volt az export bővítő pályázat meghirdetése (45 milliárd forint).

Ez a hitelpályázat biztosítja az értelmes, kívánatos központi ráhatást a vállalati önállóság, felelősség megtartása mellett. Ezenkívül biztosítani tudja a perspektivikus hitelképesítést, összekapcsolva a nemzeti hitelpolitikáinkat a nemzetközi struktúra politikával. Megbízható partnernek bizonyultunk eddig hitelképességünk tekintetében, és jelenlegi struktúrpolitikánkban működik az, hogy a napjainkban felvett külföldi hitelek visszafizetésékor, 1980—81-ben se veszítjük el ezt a bizalmat. Viszont ha a jelenlegi 2,5 milliárd dolláros exportunkat az V. ötéves terv végére nem sikerül 3—4 milliárdra növelni, akkor a magyar gazdaság meginog. Ebben a kérdésben Csernok elvtárs a vállalatok nagy felelőségét hangsúlyozta.

Gyakorlati tapasztalatok bizonyítják, hogy ma a hitel az egyetlen szelekciós eszköz a magyar gazdasági életben.

Hogyan érvényesül ez, és melyek az ezzel kapcsolatos tapasztalataik, erről szót az előadás további részében Csernok elvtárs.

A hitelpolitikával kapcsolatban meghirdetett szigorú követelményrendszer mint tapasztalták, nagyon ellentmondásos környezetben érvényesül.

Messze nem egységes ezzel kapcsolatban a felfogás. A követelményrendszer kritériumai a következők: a többlettermék minden piacra állítsa meg a helyét, hogy az értékesítés tartós legyen. (A KGST keretében, de a tőkés piacon is van hosszabb, 5—10 éves szerződés-kötésünk.) Követelmény továbbá a fejlesztés de-

vizáhozama. Az export gazdaságosság, a gyors megvalósítás, ezenkívül egy bizonyos vállalati alaptőkével való rendelkezés az export bővítéséhez.

Ezeknek a követelményrendszernek megfelelően osztották szét azt a 45 milliárd forintos export hitelt, melyre az MNB pályázatot hirdetett.

A hitelpolitikával kapcsolatos tapasztalatok leszűrésére érdemben majd csak 1980-ban kerülhet sor, de már eddig is vannak tapasztalatok. Pozitív-
vák a tapasztalatok a beruházás területén.

Általában az elvárások realizálódnak, a vállalatok teljesítik kötelezettségüket.

A vegyipar és kohászat lényegesen többet hoz, míg a könnyűipar lemarad. Pozitív szemléletváltozás tapasztalható a vállalati szférában. A vállalatok alkalmasság bizonyult arra, hogy egy szigorúbb követelményrendszernek eleget tételjenek.

Zárszavában Csernok elvtárs hangsúlyozta, hogy az elkövetkező években jónéhány kérdésre gazdasági választ kell adni és jelentős gazdasági változásokat csakis a hitelsáv lényeges fejlődésével lehet elérni.

Az átfogó képet nyújtó előadás után Palánkai Tibor sok sikert, hangnemből és színvonalában az előadásokhoz hasonló TDK-konferenciát kívánt a résztvevőknek. **E. G. (TDK-összedállítástunk 2—3. oldalon.)**

A tartalomból

„...vannak, akik úgy gondolják, az eltérő érdekek érvényesítésének egyedüli hatásos módja a többletrendszer...” A TÉMA A POLVAXON HEVER — cikkünk a 4—5. oldalon.

„A tanszék nagyobb része az elmúlt esztendőben is tisztességesen, becsületesen dolgozott.” A SZAKMÁBAN ÉS A DIÁKOK ELŐTT RANGOT VÍVHATUNK KI MAGUNKNAK című írásunk az 5. oldalon.

Részlet egy átadott tanteremből

„Sok a beteg diák, de a tanárok közül is hiányoznak némelyen. Az órák jórésze elmarad, vagy a folyosón tartják meg. A műltör a színházteremben egyszerre volt angol, német és orosz óra.

A Makarenkóban jelenleg csak órák tartani, WC-re menni és enni nem lehet — mondja egy tanár — DZSUNGELISKOLA A MAKARENKÓ UTCÁBAN című cikk a 7. oldalon.

A vita folytatódik

Ált. kari küldöttértekezlet

A csendes esős november 26-ai reggelen csak 9 előtt néhány perccel lehetett elkezdni a fél 9-re hirdetett értekezletet, a Makarenkói utcai kollégium színháztermében. A küldöttgyűlés eredetileg tavaly márciusra nyílt vissza, az akkori elemző kritikus hangulatban vetődött fel az útkeresés igénye, a továbblépés sürgettsége a KISZ-munka tartalmi, formai kérdéseiben. A kari vezetés által kijelölt öttágú munkabizottság **Bokros Lajos** vezetésével egy tartalmas, a kérdés mélyére törekvő vitaanyagot állított össze, amelyet a küldöttgyűlés előtt, alapszervezeti

szinten vitattak meg. A többszöri véleménycserék gyümölcse egy határozati javaslat lett, amelyet a küldöttgyűlésnek kellett megtárgyalnia, hogy aztán elfogadják. Így vált e szeryén határozati javaslat az értekezlet szabad prédájává, kitéve minden támadásnak a védelem legkisebb reményében. **Rákosi Judit** az ált. kari KISZ-titkár vitaindításában kiemelte a határozati javaslat néhány lényeges pontját. Az alapszervezetekben kell folytatni a KISZ-munkának, az egyetemét alkotó műhelyek kell fejleszteniük, fokozottabb párttámogatást (Folytatás a 4. oldalon)

Információs anket

A tanév első információs anketa november 25-én zajlott le.

Szarvas László a pártbizottság titkára reagált néhány, az információ jelentésében felvetődött problémára, illetve ismertette a pártszervezetünk előtt álló fontos feladatokat.

A pártbizottság november 2-án beszámolt a budapesti párt-végrehajtó bizottság előtt az egyetem elmúlt négyéves munkájáról. Az élénk vitát követően megkezdte a határozat születését, amelyből, a jövőben több feladatunk adódik.

A pártszervezet munkájának javítása, a kapcsolatok hatékonyabb megszervezése érdekében jelentős elemző, értékelő, fölmérő munkát kezdünk pártszervezetünk felépítésével kapcsolatban. Megvizsgáljuk azokat az évek óta felvetődő kulcsproblémákat, hogy mennyire integrálja az alapszervezet a pártcsoportokat, mennyire tud az alapszervezet a mélyebb szakmai és politikai munkára ösztönözni. E felmérés eredményeként esetleg széles körű átalakításokra, esetleg csak módosításokra lesz szükség, de lehet, hogy változtatlan szervezeti keretek között a tartalmi munka erősítését kell célni tőzünk.

Nem tért ki néhány helyi szinten, alapszervezeti hatáskörben elintézhető problémára, reagált viszont az általános kari taggyűlésen felvetődött hatásköri kérdésre. Megjegyezte ezzel kapcsolatban, hogy van érvényes pártbizottsági határozatunk a hatásköri kérdésekről. Kiemelt azonban két mozzanatot. Kinevezési jogkör esetén az állami vezető megkonzultálhatja előzetesen javaslatát az illetékes párttestülettel, de a javaslatot az áll-

lami vezető teszi, a végső döntés pedig az illetékes párttestülettel egyetértésben történik. Ha választás útján funkcióba kerül személyről van szó, mindig a politikai meggyőző munka szerepe a nagyobb, tartózkodni kell a választók jogainak a megcsorbításától. Tehát szakszervezeti-, KISZ-választásnál a pártszervezet véleménye a je-

(Folytatás az 5. oldalon)

Az imperializmus lenini elmélete és a jelenkor

A NOSZF 60. ÉVFORDULÓJÁNAK tiszteletére a világgazdasági tanszék pártcsoportja és állami vezetése tudományos értekezletet szervezett a lenini imperializmus elméleti időszerű kérdéseiről. Az értekezleten megjelentek a tanszék munkatársain kívül a politikai gazdaságtan, a filozófia, a gazdaságtörténeti tanszék munkatársai és a Világgazdasági Intézet képviselője. A vita alapjául „Az imperializmus lenini elmélete és a jelenkor” c., nagyfontosságú tanulmányt szolgált. (Megjelent a Mirovaja Ekonomika és Mezsdurodnuje Otnosengija 1977. augusztusi számában.) A mai tőkés világgazdaság minden lényeges folyamatát behatóan elemző munkát a moszkvai Világgazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének kollektívája készíttette. A tudományos értekezlet bevezető előadását **Nyilas József**

tanszékvezető egyetemi tanár tartotta. Előadásában összefoglalta a fenti tanulmány fő mondanivalóját, kiemelve annak legfontosabb megállapításait, újszerű következtetéseit, s egyszersmind kiegészítette, helyenként kritikailag kommentálta is azokat. Bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a hét részből álló tanulmány rendkívül nagy fontosságú a tőkés világgazdaság problémáinak értékeléséhez mind az elmélet, mind a politikai-gazdasági gyakorlat szempontjából, mivel átfogó és sok vonatkozásban újszerű képet ad a lenini imperializmus elmélet alapján az imperializmusban végbement változásokról, köz-
tük nagy súllyal azokról az időszerű jelenségekről és problémákról is, amelyek a legutóbbi években nyilvánultak meg a tőkés világgazdaságban. A munka alapvető tézise, hogy a lenini mű jelentősége — a megjelenése óta a világ-

ban végbement hatalmas változások ellenére — egyáltalán nem csökkent, hanem ellenkezőleg; tovább növekedett. A mű kiállta a legfontosabbat: az idő próbáját, az elmúlt 60 évben a világ a Lenin által előrelátott irányban változott. Ennek magyarázata a lenini mű gazdag tartalma az imperializmus lényegéről, sajátosságairól, mozgástörvényeiről, amelyek ma is érvényesek, segítik megérteni a tőkés rendszer általános válságát az állammonopolista kapitalizmus működését. Nagy fontosságú a kutatás lenini módszere is: a problémák megközelítése a forradalmi dialektika alapján lehetővé teszi nemcsak a történelem megértését, hanem a tudományos előrelátást is. Ehhez **Nyilas József** hozzáfűzte, hogy a lenini mű úttor abból a szempontból is, hogy a marxizmust kiegészítette a világiacról, a világgazdaságról (Folytatás a 4. oldalon)

Új közgazdászokat avattunk

Egyetemi életünk egyik legfontosabb eseményére a diplomaosztásra 1977. november 24—25-én került sor.

A hagyománytól eltérően ebben az évben külön-külön karonként rendezték meg a végzett hallgatók búcsúztatását.

Az ünnepi tanácsülésen jelen volt: **Berend T. Iván** rektor, **Szarvas László** a pártbizottság titkára.

Általános kar részéről: **Szuha Miklós** dékán, **Páli Lászlóné** dékánhelyettes és **Költő Magda**, a kari vezetőség részéről.

Ipari kar részéről: **Csizmadia Ernő** dékán, **Bethlendi László** kari párttitkár és **Ádám László** kari KISZ-titkár.

Kereskedelmi kar részéről: **Forgács Tibor** dékán, **Bora Gyula** dékánhelyettes, **Lantos Imre**, a kari pártalapszervezet részéről.

Nyolcszázhevenhárom végzett hallgató tette le az ünnepélyes fogadalomtételt. Az általános kar részéről 219-en, az ipar kar részéről 368-an, és a kereskedelmi kar részéről 286-an vették át diplomájukat.

Babuscs Éva

Ünnepi közönség a diplomaosztáson Fáth Péter

TDK - TDK - TDK - TDK - TDK - TDK

Egy érdeklődő a TDK-n
Fáth Péter felvétele

Készletgazdálkodás szekció

A Tudományos Diákköri Konferencia programfűzetét lapozgatva szembeötöl a készletgazdálkodás szekció feltűnő népsége, hiszen a vállalati gazdaságtannak csak egy részterületéről van szó. Nem idén van ez így először. A szekció munkájában első-sorban a Chikán Attila és Nagy Márta által vezetett készletgazdálkodás szeminárium generációjúak vettek részt. A végzős és az utolsó éves szakszeminaristák, mint szerzők, a harmadik nemzedék pedig megfigyelőként, a majd minden dolgozatnál kialakuló vita aktív résztvevőjeként. Beszélhetünk egy nulladik generációról — a régebben végzett szakszeminaristákról is — akik részben a zsűriben foglaltak helyet (Berács József, Koppányi Mihály), részben a dolgozatok segítői, bírálói voltak (Horváth Péter, Sára József).

A munka színvonaláról mint legilletékesebbeket Chikán Attilát, a szekció elnökét, Nagy Mártát a kilenc dolgozat egyik bírálóját és Koppányi Mihályt a szekció titkárát kérdeztem meg. Mindhármán egyetértettek abban, hogy jó színvonalú dolgozatok készültek. Nem volt a szekció átlagából toronymagasan kiemelkedő dolgozat, és kirívóan alacsony színvonalú sem. Mindenki valós problémára fordította a törekedést, a többség az elméleti kifejtés mellett a téma vállalati vonatkozásaival is foglalkozott, főként az alapvető vállalatok példáján. A különbségek inkább abból adódtak, hogy ki milyen közel jutott a kitűzött feladat megoldásához. Ez nyilvánvalóan függ attól, hogy milyen régen és milyen intenzitással foglalkozik a szerző a kérdés témával, és végsősoron ez tükröződött a verseny eredményében is.

Még véletlenül sem szabad azonban a szekció munkáját (de ez általában is igaz a TDK-ra) dolgozatok versenyére leszűkíteni. Ennél sokkal fontosabb a tanulásban betöltött szerep: Nagyon sok szó esik az írásbeliségről, melynek jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni.

Ebben az értelemezésben tehát a TDK szervezett forma arra, hogy hasonló kutatási területtel foglalkozó hallgatók beszámolóinak egymásnak elért eredményeiről, vitatkozzanak, véleményüket cseréljenek. A TDK haszna pedig elsősorban az, hogy megmutatkoznak a részvevők egybehangzó véleménye (beleértve az oktatókat is), hogy sok használható ötletet kaptak munkájuk folytatásához. Az eredményességhez nagyban hozzájárult az is, hogy a „szerzők” mindannyian a készletgazdálkodás szakszeminárium nyújtotta közös elméleti alapról indultak. A közös alapot a munka szakaszainak együttes kontrollja, a kör jelleg életképességét bizonyítja. A készletezési problémát, mely a gazdasági tevékenység szinte minden területével összefügg, nagyon sok

oldalról sikerült megközelíteni, körüljárni.

Az eddig leírtakat tekintve az emberben akaratlanul is felmerül a kérdés, hogyha ilyen hasznos lehet a TDK, akkor miért ilyen alacsony a beadott dolgozatok száma. Miért a szakkollégisták és egy-két szakszeminárium hallgatói írták a beadott dolgozatok többségét, holott az egyetem hallgatói között jóval kisebb részarányt képviselnek? Biztos, hogy nem azért, mert ebben a rétegben vannak a legokosabb vagy legszorgalmasabb diákok. Az sem elfogadható érv, hogy a szakkollégistáknak kötelező TDK-t írni — ennél szigorúbb kötelezettség alól is ki tud bújni, aki akar! Egyszerűen arról van szó, hogy a hallgatóknak az a köre a többieknél jóval nagyobb ösztönzést és segítséget kapott a dolgozat megírásához. Ebből pedig az következik, hogy egyetemi szinten sem oktatók, sem hallgatók nincsenek eléggé érdekeltve a TDK-munkában. Az az érzésem, hogy oktatóinktól — és itt elsősorban a szakszeminárium-vezetőkre gondolok — sokkal több ösztönzést, segítséget kaphatnánk.

A hallgatók érdekeltségét is lehetne fokozni. A TDK körben való részvétel elismerhető lenne alternatív tárgyként, vagy valamilyen tantárgyból beadott megfelelő szintű dolgozat jeles kollokviumi eredményt jelenthetne.

TDK-ra tehát szükség van. A jelenleginél több dolgozatra is szükség lenne. Néhány szekció évről-évre munkája követendő példát jelenthetne a tudományos diákkörök számára. Remélhetjük, hogy a jó példa ragadós, de nem elég eredménykedni.

Koczka László

Szívesen jutalmaztuk volna a többi dolgozatot is...

A matematikai és alkalmazási szekcióban hét dolgozatot olvastak fel. A pályázók támválasztása meglehetősen sokrétű volt, többek között információelméleti, erőforrás-eléktelési, statisztikai, rendszerelméleti és sorbanállási problémákkal foglalkoztak.

Igen pozitív oldala a dolgozatoknak a kiterjedt irodalom áttanulmányozása. Zömmel elméleti munkákkal találkozunk: a hét előadásból csak kettő volt részben gyakorlati orientációjú — mondta Meszén György docens, a zsűri elnöke. — A dolgozatok színvonalát kiegyensúlyozott volt, mind tartalomában, mind az előadásmódban. Utóbbi vonatkozásban egyébként javasolható több, előre elkészített szemléletes eszköz — táblázat, ábra — igénybevétele.

Az egyenletes színvonal miatt szívesen jutalmaztuk volna a többi dolgozatot is. Különösen vonatkozik ez Riecke Wernerre: „Egy dinamikus vezérelt áramoldó vázlat” c. dolgozatára. Csak azért nem kapott díjat, mert Ábel Istvánnal közösen írt dolgozata első díjas lett, és szeret-

Jó közepes színvonal

A TDK Marketing szekciójának ülését dr. Molnár László, a marketing tanszék vezetője nyitotta meg.

A délután folyamán öt különböző témával foglalkozó dolgozatot hallhattunk. Ezek közül kettőt emelnék ki, az egyik Vámos György végzős hallgató dolgozata, amely

„Az automatizmus hatása az életmódra”

címet viselte. A téma izgalmas, napjainkban igen aktuális kérdéseket rejt magában. Vajon meddig fokozható a személygépkocsik száma, van-e egy optimális szám, ahol meg kell állni, hogyan hat a családok életére a gépkocsi? Milyen jövedelműek, foglalkozásuk rendelkeznek ma személygépkocsival? Sajnos az e kérdésekkel foglalkozó előadás nem volt olyan érdekes, izgalmas, mint ahogy ezt elvártuk. Ebben igen nagy szerepe volt annak, hogy az előadó alig hallhatóan beszélt, nem tudta elég frappánsan előadni dolgozatának anyagát.

Ennek éppen ellenkezője mondható el Werner Katalin IV. évf. közlekedés szakos hallgatóról, aki dolgozatában

a szolgáltatásokat, mint gazdasági életünk fejlődő területét elemzte.

Határozott, világos, tartalmas előadást tartott. Témaválasztása is dicsérendő, ezt bizonyítja az, hogy az előadás után maga a zsűri is hosszabb vitát folytatott az elhangzottakról.

A marketing TDK második napján nyolc dolgozatot ismertettek. Sajnos az egyik versenyző — Cservenák Katalin — betegsége miatt nem lehetett jelen, így dolgozatát a tanszék egyik oktatója ismertette.

Dolgozatában a női blúzok és pulóverek divatbeli helyettesíthetőségének elemzésével foglalkozott.

Szintén a divattal, illetve a divattervezéssel kapcsolatos Boros Anikó IV. évf. ipar szakos hallgató munkája, aki

a debreceni Ruhagyárban folyó divattervezést vizsgálta.

Ezen a napon két dolgozat kapcsán alakult ki élénk beszélgetés, vita. Az egyik Balogh Katalin IV. évf. iparos hallgató volt, aki

az ipari műszergyár belső információs rendszerét elemzte.

Rámutatott a gyár különböző nehézségeire, az információ-áramlás helytelen szervezésé-

re, s elmondotta, milyen változtatásokat javasol.

A másik dolgozat Bakos Éva IV. évf. belkeres hallgatóé volt, címe:

A kereskedelmi formák hatása az emberi kapcsolatokra.

Eladók és vevők megkérdezése alapján vizsgálta, elégedettek-e a felek, milyen kereskedelmi formákat kedvelnek. És még számos kérdést vizsgált.

A TDK-ülés végeztével dr. Hoffmann Istvánné docenst kérdeztem meg arról, milyennek értékeli a hallgatók munkáját, milyen volt a dolgozatok színvonal?

— A marketing szekción elhangzottak

jó közepes színvonalúnak mondhatók.

Ez nem jelenti azt, hogy nem vagyunk elégedettek, ugyanis figyelembe kell venni, hogy ezeket a munkákat a hallgatók nagy része még III. éves korában írta, tehát kevesebb tapasztalattal, módszertani ismerettel rendelkeztek.

— Ez az elégedettség elmondható-e a marketing TDK-n részt vevő hallgatók számával kapcsolatban is?

— Sajnos nem. Azt hiszem azonban, hogy

a hallgatók száma nemcsak a mi szekciónkon volt csekély.

Véleményem szerint a jövőben mind a tanároknak, mind a KISZ-szervezeteknek jobban kellene aktívizálniuk a hallgatókat.

— Mi a véleménye arról, hogy csak az ipar és a belkereskedelmi hallgatók szerepeltek a TDK-n, külkereskedelmi pedig egyáltalán nem?

— Tapasztalataim alapján — sok külkereskedelmi hallgatóval beszéltem —

úgy látom, hogy a külkereskedelmi hallgatók nagyra tartják a szakfoglalkozást, sokkal kevesebbet foglalkoznak a szaktárgyakkal, mint más szakos hallgatók.

A másik egy kicsit kényesebbek, hogy talán a szaktanárok nem inspirálják őket eléggé arra, hogy TDK-munkával foglalkozzanak.

— Úgy tudom, önnek tíz hallgatója szerepelt a TDK-n.

— Igen. Én nagyon lényegesnek tartom a TDK-munkát.

Már a harmadik évben igyekszem a gyerekeket úgy irányítani, hogy egy-egy téma komolyabban felkeltse az érdeklődésüket. Ezután próbálom ösztönözni őket arra, hogy témájukban mélyebb kutatásokat végezzenek.

Ez sok plusz munkát igényel, tanártól és diáktól is, de a későbbiek során mindez sokszorososan megtérül. A hallgatók megtanulnak szelektálni, szakirodalmat keresni és feldolgozni, s nem utolsó sorban jelentős gyakorlati tapasztalatokra és önálló gondolkodásra, és kombinációs készségre tesznek szert.

A marketing olyan terület, ahol nem elégséges a szakirodalom feldolgozása. A hallgatóknak önálló kutatásokat kell végezniük.

(Ilyenek például a megkérdezéses vizsgálatok. Emellett a TDK során a hallgatók hozzászólnak a szerepléshez, meg kell védeniük állításait, következtetéseiket. Nagyon fontosnak tartom, hogy egy közgazdász értelmében, világosan tudja előadni mondanivalóját, s azt okos érvekkel alá is tudja támasztani.)

Mindez azután a további munka, és nem utolsó sorban a diploma elkészítésénél és védésénél jelent hatalmas előnyt azoknál szemben, akik semmilyen kutatómunkát nem végeztek.

K. É.

Sikeres szekció

A TDK Világgazdasági és külkereskedelmi kapcsolatok szekciójának programja november 22-én 2-1/2-ig tartott. Körülbelül harminc érdeklődő előtt öt szerző adta elő kutatásainak eredményét. Minden előadóhoz intéztek kérdéseket, sőt egyes témák körül színvonalas szakmai vita is kialakult. Volt szó a magyar külkereskedelmi szabályozásról (Fazekas Endre IV. külker.), a tranzsferábilis rubel aranytartalmáról, reális árfolyamáról (Fazekas Endre IV. külker.), az NSZK érdeklődéséről (Nagy Gyula IV. nemzetközi) és Lengyelország hitelkapcsolatairól a fejlett tőkés országokkal (Szabó Béla IV. nemzetközi).

Dr. Nyilas József, a világgazdaságtan tanszék vezetője, a szekció elnöke így értékelt:

Lelkiekben gazdag tanszék, avagy a gazd. pol. szekció belülről

Lelkiekben gazdag tanszék lévén különdíjat nem tudunk kiadni — jegyezte meg nagy derűvel dr. Mária Antal egyetemi tanár, a gazd. pol. TDK vezetője a díjak átadásánál, miközben a záróülésen a szekció munkáját értékelték.

Öt érdekes dolgozat hangzott el a szekción és a közönség is népes volt. Az első díjat Bokros Lajos kapta Vázlatok az árutermelekről és a szocializmusról című munkájáért, amelyet a nagy tényismeret, bátor egyéni következtetés jellemezett.

Második díjat Somfai Gábor kapott Termelői árrendszerünk alapproblémái és a világgazdasági árbázis című dolgozatáért, amely egy napjainkban és a közeljövőben egyaránt nagy jelentőségű gaz-

— „A dolgozatok száma az elmúlt évnél képest csökkent, de a színvonaluk feltűnően magasabb volt. Mind az öt szerző igen hívós, jól összefogott kiselőadást tartott. Az előadók üzgesen, talpraesetten választották a hozzájuk intézett kérdésekre. Feltűnt, hogy a fiatalabbak, másodikosok, harmadikosok nem vettek részt ezúttal.”

Az utóbbi mondathoz hadd tegyünk hozzá annyit, hogy a „fiatalabbak” távolléte nemcsak erre a szekcióra volt jellemző. A filozófia kivételével szinte mindenhol hiányoztak a második, harmadikosok, harmadikosok, harmadikosok.

A világgazdasági és külkereskedelmi kapcsolatok kategóriában Fazekas Endre vitte el a pálmát, aki máris két új TDK-ra kapott meghívást, az itt díjnyertes témájával, Varsóba és Moszkvába. A második helyen Borbás Ilona végzett, a dobogó harmadik fokára pedig Szabó Béla került.

— si

dasági-árpolitikai problémát jár körül.

A harmadik díjat Köves Andrásnak adta a zsűri

Milyen belülről a szekció? Amennyire én magam némi-leg a versenyjáratlós is áttűtve meg tudtam ítélni a 2.5 óra alatt színvonalas munka folyt. Valahogy azért mégis vitatkoztunk volna többet. Kár, hogy Bokros Lajos a végére maradt. Dolgozata felolvasásával, izgalmas munkája biztos nagyobb vitát váltott volna ki előbb, amikor a közönség és tán a zsűri is kevésbé volt fáradt. Így

a legjobb vita Somfai Gábor dolgozata körül kerekedett.

A zsűritagok itt alaposan kitették magukat, Mária Antal, Mendel Miklós és Antal László kérdései a felolvasót, a közönséget egyaránt mozgositották.

Tizennyolcan Pozsonyban

Ebben az évben is megrendezésre került Pozsonyban a Nemzetközi Tudományos Diákköri Konferencia. Egyetemünk 9 tagú küldöttségét képviselte. A delegáció egyik tagját Fazekas Endre IV. évf. külkereskedelmi hallgatót kérdezem, mondjon néhány szót arról a nemzetközi találkozóról.

— Kik képviselték Pozsonyban hazánk színeit?

— Magyarországot 18 tagú delegáció képviselte, ebből 12-en hallgatók voltak, 6-an a pécsi közszőlő, hatan pedig az MKKE-ről.

— Kik kerültek be a közgazdász delegációba?

— Három kísérő tanárunk volt. Fekete Ferenc egyetemi tanár a pg tanszékéről, Móczár József a népgazd. terv. tanszék adjunktusa és Salgó István, a külkereskedelmi tanszék gyákvizsgálója. A versenyzők kiválasztása a tavalyihoz hasonlóan történt. A karokat és a szakkollégiumot felkérték, hogy jelöljenek hallgatókat a TDK-ra. Itt a jó dolgozat mellett az orosz nyelvtudás is feltétel volt, hisz a munkákat orosz nyelven kellett megírni és a védés is orosz nyelven történt.

A ker. kar. három hallgatót a szakkollégium is három javasolt, a többi karnak nem volt önálló jelöltje. Így csak hatan utaztak Pozsonyba. Holott lehetőség lett volna arra, hogy nyolc dolgozattal vegyünk részt. Ennek oka talán abban a plusz nehézségben rejlik, amit az orosz nyelv jelent. Ez magyarul talán azt is, hogy a delegáció összetétele nem tükrözte a hazai TDK-s erőviszonyokat, hisz a hatból négy külkeres volt. Itthon pedig az a jellemző, hogy a TDK-n igen csekély a külkeres pályázók száma.

— Kik, milyen dolgozatokkal és mely szekciókban versenyeztek?

K. É.

A legnagyobb érdeklődés középpontjában a kistermelés kérdése áll

A TDK-konferencia agrárszekciójának munkájáról a szekció elnökével dr. Vági Ferencel, az agrárközgazdaságtan tanszék vezetőjével beszélgettem:

— Úgy érzem, a szekción benyújtott dolgozatok mind érdemes munkák voltak. A résztvevők komolyan és hozzáértően nyúltak a kiválasztott témákhoz. Emögött persze különböző teljesítmények húzódnak meg, hiszen a feladatok természetüket illetően lényegesen különböztek egymástól, így nehéz az összehasonlítást. A maga nemében mindegyik alapos, elmélyült kutatást tükröző munka

— Ki tudná emelni az egyik dolgozatot, amelyik ön szerint a legjobb volt?

— Ez elég nehéz lenne hiszen mint mondtam, mindegyiknek sok pozitívuma van, inkább röviden szöveget a bemutatott dolgozatokról.

A konferencián legnagyobb érdeklődés Pohankovics István dolgozatát kísérte. Gazdaságpolitikáról és gazdasági kérdésekről a mezőgazdasági kistermelés kapcsán. Rendkívül aktuális, élő téma a kistermelés kérdése, és ezt gazdaságpolitikai összefüggéseiben vizsgálta a szerző. Jól megjelentek a témakörrel foglalkozó irodalmak állásfoglalásait érzékelte volt az is, hogy felhasználja, de nem másolja azokat. Az egyéni tapasztalatok és élmények még hitelesebbé tették munkáját. Azt hiszem, ennél a dolgozatnál az egyéni érdeklődés szerencsésen párosult az általánossal, hogy a téma széles társadalmi érdeklődést is vonz.

Majoros Bertalan és Riecke Werner munkája. A bikavér-program közgazdasági elemzése szintén nagyon érdekes társadalmi szempontból, és az aktualizáció is megvan, ugyanis egy napjainkban alkalmazott módszert — az úgynevezett dinamikus módszert — vizik végig egy mezőgazdasági termék kapcsán. Olyan beruházás-gazdaságossági számításokat is végeztek dolgozatukban, amelyeket még a gyakorlatban sem alkalmaztak.

Számonra rendkívül érdekes volt a részben gazdaságtörténeti témájú dolgozat, Horváth Tamásé. A francia mezőgazdaság a XIX. században című munkája. A francia agrárfejlesztés elter a magyar-

Agrár szekció zsűrije

tól, illetve a közép-európaiktól. Ezért talán kevésbé ismert nálunk. Ott ugyanis az ipari fejlődés alapján, a piaci lehetőségek hatására jelentkezett a mezőgazdasági fejlődés. Ez a dolgozat szerintem nagyon jól továbbfejleszhető, még jobban a sajátosságok okaira koncentrálna.

Farkas János, Egyesült erővel Komádiban, a Bihar népe termelőségvetésében című dolgozatában nagyon lényeges kérdéseket vetett fel, hiszen napjainkban fontos egy termelőségvetés alapos közgazdasági elemzése. Hibájaként azt említeném, hogy túl sok kérdéssel kereszttől, totálitásban közelítette meg a témát, ami igen nagy munkát követel. Szerintem jobb lett volna, ha néhány kiemelt problémával foglalkozik.

— Összhangban álltak a dolgozatok az egyetem agrárképzési profiljával?

— Szinte teljesen egybeesnek agrárképzési irányzatunkkal, természetesen ezek a dolgozatok sokkal szélesebben fogták át a témát. A szocializmusban is létező

kisüzemi termelés társadalmi és gazdasági megítélésével foglalkozunk az oktatás keretében, az alapkérdések közé tartozik ez.

A dinamikus gazdaságossági számítást, amely a bikavér-program módszertana, tanszékünk is alkalmazta; ezzel a módszerrel dolgoztuk ki a Soroksári Állami Gazdaság fejlesztésének tervét

— A tavalyi TDK-konferenciával összevetve milyennek találta az ideit?

— Kevésnek találom a jelentkezéseket, a benyújtott dolgozatokat, még azt is figyelembe véve, hogy viszonylag kevés a diákunk. Korábban erősebben jelentkeztek az agrártémák és így a tematika is gazdagabb, változatosabb volt. Főleg IV. évesekre vonatkozó, hogy a TDK-án meg lehet jelenni szakszemináriumi dolgozattal is, készülő diplomadolgozatok körében is tudok olyat, amelyivel meg lehetett volna jelenni a TDK-konferencián. Mindez nemcsak a TDK-át gazdagítaná, hanem a hallgatók számára is nagyon hasznos lenne.

Fodróczy Annamária

Az ideológiai szekciók

Rangja van ennek a mai aktusnak — jelentette ki Szamaras Oresztész, a pg szekció zsűrijének elnöke, majd ismertette a „játékszabályokat”.

A hozott pontszámokat mindhárom zsűritag 10 —10 ponttal egészítheti ki a szóbeli „szereplés” alapján, amelynek a megítélését a következő szempontok segítik: a témában való jártasság, tájékozottság, a kisélekedés módja, színvonala, a kialakult vita, a kérdésekre adott válaszok, a hozott pontszámok, a téma fő összefüggéseinek figyelembevétele, az irodalom ismerete, végül az ülésszakon való szereplés együttes értékelése.

Színvonal? Pg-ből úgy látzik magas volt. A hozott pontszámok átlaga (a két bíráló maximum 22—22 pontot adhat) az idén 37,6 volt, szemben a tavalyi 37,8-del (!), de míg tavaly a hét résztvevő hozott pontjai 30—43-ig az idén a négy „jelölt” 36 és 40 között indult.

Az előadások és a kérdésekre adott válaszok tovább emelték a színvonalat, ehhez hozzájárultak a kérdezők, hozzászólók. Személyes tapasztalat alapján is állíthatom, tavalyhoz képest emelkedett a színvonal — és ezt éppen az élénk, és helyenként valóban színvonalas vita jelezte.

Ez nem volt véletlen. A tavalyi gazdaságpolitikai szekció győztese az idén pg-ből diadalmaskodott, de a többi résztvevőben is felismerhettük

regi TDK-k, pg versenyek szereplőit.

Ezzel szemben a filozófia szekcióban csupa új arccal találkoztunk. A hozott pontok átlaga is megfelelően alacsony volt (33,6) nagy volt a szórási, a legtöbb 39 és a legkevesebb 29 között. Az elővezetes szelekció a kilenc benyújtott dolgozat közül ötöt engedett a konferenciára, ezek közül a zsűri három díjazott, első díjat nem adott ki, a legjobbnak ítélt dolgozatot második díjjal, további kettőt harmadik díjjal jutalmazott. A dolgozatokban megnyilvánuló elmélyült elemzés és helyenként óriási irodalomismeret, sem hozott

kielégítő eredményt a túlságosan átfogó témák miatt, legfeljebb a kérdés feltevése szintjéig jutott el. Mind-egyik dolgozat — nemcsak a díjazottak, további fejlesztésre szorult, de arra is érdemes. (Ezt a résztvevők meg is ígérték, bár a teljes kidolgozás-hoz néha egy életmű is kevés lenne.) De a színvonalat a kitűzött feladat nagysága is méri!

S ez a jövőre nézve bizakodással tölthet el bennünket, mint ahogy az is, hogy a résztvevők többsége alsóbb évesek közül került ki, s köztük volt a szakkollégium újonnan megalakult filozófia szekciójának a képviselője is. Agg Zoltán

Ünnepélyes záróülés

A záróülést Palánkai Tibor tudományos rektorhelyettes nyitotta meg és a TDK konferencia általános értékelése után átadta a szót a zsűri elnököknek akik szekciónként értékelték az ülésszakot.

Az általános értékelés szerint az idei TDK konferencia sikeresen zárult, az üléseken való részvétel is megfelelő volt, bár korántsem vagyunk elégedettek, mivel egyszerűt a hallgatók, másrészt az oktatók is nagyobb számban szerepelhettek volna. Az előadott színvonalas dolgozatok közül, akadt néhány kiemelkedő — Meszina György a matematika szekció elnöke, Ábel István és Riecke Werner dolgozatát javasolta a tavaszi tudományos ülésszakon való előadásra.

A díjakat Palánkai Tibor adta át, s eközben többször felcsattant a szakkollégisták vaptása. A TDK tanács az idén a TDK előkészítésben kiemelkedő szerepet játszó oktatókat Hoffmann Istvánné, Chikán Attilát és Bánffy Tamást oklevéllel tüntette ki.

A. Z.

TDK-díjazottak

POLITIKAI GAZDASÁGTAN

I. díj: Gergely Judit V. évf. tanár „A”; II. díj: Zsilinszky András III. évf. NGT; Különdíj Riesz Mária IV. évf. NGT.

Filozófia

II. díj: Agg Zoltán III. évf. NGT; III. díj: Bárta Edit V. évf. tanár „A”; III. díj: Kiss Árpád II. évf. Agrár.

GAZDASÁGPOLITIKA

I. díj: Bokros Lajos V. évf. NGT; II. díj: Somfalv Gábor V. évf. NGT; III. díj: Köves András IV. évf. Közlekedés.

MAKROÖKONOMIAI MODELLEK

I. díj: Cser Iván — Ember László V. évf. NGT; III. díj: Ábel István V. évf. NGT; III. díj: Lovai László III. évf. NGT.

TÁRSADALOMPOLITIKA

I. díj: Ábel István — Nagy Huszain Tibor — Pohankovics István V. évf. NGT, III. évf. Agrár, IV. évf. Agrár; II. díj: Györi Péter IV. évf. NGT.

PENZÜGY

I. díj: Réthy Imre IV. évf. pü.; II. díj: Rajki Klára IV. évf. pü.; III. díj: Hortobágyi Gábor IV. évf. pü.; Különdíj: Székely László IV. évf. pü.

MATEMATIKA ÉS ALKALMAZÁSA

I. díj: Ábel István — Riecke Werner V. évf. NGT; II. díj: Horváth Károly — Király Júlia III. évf. NGT; III. díj: Bodrogi József IV. évf. Ipar; III. díj: Vastag Gyula IV. évf. NGT.

VILÁGGAZDASÁGI ÉS KÜLKERESKEDELMI KAPCSOLATOK

I. díj: Fazekas Endre IV. évf. ker-pol.; II. díj: Borbás Ilona IV. évf. külker; III. díj: Szabó Béla IV. Nemzsk.

VALLALATI POLITIKA ÉS GAZDASÁGTAN

I. díj: Deme Erzsébet — Dobák Miklós IV. évf. NGT; II. díj: Pozsgai Éva végzett; II. díj: Vadasz Endre IV. évf. Ipar; III. díj: Bori Katalin végzett; III. díj: Költő Magdolna IV. évf. NGT; IV. díj: Pál Katalin III. évf. Ipar.

KÉSZLETGAZDÁLKODÁS

I. díj: Sléder Júlianna végzett; II. díj: Kovács Magdolna végzett; II. díj: Kovács Magdolna V. évf. NGT; III. díj: Amberger Teréz V. évf. NGT; III. díj: Szentgáli Terézia V. évf. NGT; Különdíj: Szabó Zsuzsanna végzett.

AGRÁR

I. díj: Pohankovics István IV. évf. Agrár; II. díj: Majoros Bertalan — Riecke Werner IV. évf. Agrár, V. évf. NGT; Különdíj: Horváth Tamás V. évf. NGT.

PIACSZERVEZÉS

I. díj: Werner Katalin IV. évf. Közlekedés II. díj: Bakos Éva IV. évf. Belker; II. díj: Kompaktör Emília IV. évf. pü.; II. díj: Vámos György végzett; III. díj: Boros Anikó IV. évf. Ipar; III. díj: Fazekas Ildikó végzett; III. díj: Lengyel Mária végzett.

VEGYIPAR

I. díj: Vargáné Vörös Valéria V. évf. Tanár „C”; II. díj: Farkas Margit V. évf. Tanár „C”; III. díj: Rab Éva V. évf. Tanár „C”; Különdíj: Horváth Márta V. évf. Tanár „C”.

Diákkonferencia - Berlin

A II. NEMZETKÖZI TUDOMÁNYS DIÁKKONFERENCIÁT a berlini „Bruno Leuschner” Közgazdasági Főiskola 1977. október 31. és november 4. között rendezte meg. Ezen — a Szakkollégium három hallgatóból álló delegációja — egyetemünk képviselőiben mi is részt vettünk.

Természetesen ez nagyon sokszor olyan vitákat is produkálhat, amikor is nem, vagy csak nagyon nehezen jutnak közös nevezőre a résztvevők, túl az alapvető kérdéseken. Ez azonban legtöbbször a konstruktivitás irányába hat. Lényegében ez történt a második naptól kezdve.

A kötetlenebb viták során egyre jobban előjött az a kérdések, amelyek már tényleges, meglevő gondokat tartalmaztak.

Úgy érezzük, hogy ebben nekünk is eléggé nagy szerepünk volt. Nagyképűség lenne azonban azt állítani, hogy ez a mi „kimagasló felkészültségünk” miatt volt így; sokkal inkább azoknak a felfogásoknak tulajdonítható ez, amelyek a hazai közgazdász berkekben vannak a KGST együttműködés említett vonatkozásairól.

Mondani kell néhány szót arról is ami a hivatalos programokon kívül történt.

A vendéglátók mindenre kiterjedő figyelmes szervezése módott adott arra is, hogy a szakmai kereteken belül szabadd és személyesebb formában helyt kapjanak az üléseken föl nem vetett kérdések is. Így a jövő számára hasznosítható kapcsolatok jöttek létre rokon felsőoktatási intézmények, illetve hallgatók között.

A közeljövőben ezek az ötletszerűen felmerülő együttműködési lehetőségek minden bizonnyal hivatalos formákat is nyernek.

Ehhez jó alapot adhat az, hogy a különböző országok diákjai érzésük szerint barátokként váltak el.

Ábel István
Dobák Miklós
Nagy Gyula

A konferencia témáját a termelési integráció elmélyítése, a kooperáció lehetőségei, ennek elméleti és gyakorlati problémái képezték.

Az izgalmas és problémamentesnek ígérkező eszmecsere ünnepélyes és reprezentatív keretben német vendéglátóink. A konferenciát a NOSZF 60. évfordulója tiszteletére szervezték. Érthető tehát, ha kiváncsisággal, várakozással tekintettünk a közös munka elé. Reméltük, hogy az egyes nemzetek diákképviselői ösztön, konstruktívan fognak együttműködni. Hogyan is lehetne ezek után megvonni a majdnem egy hetes közös munkának a mérlegét? Először talán néhány szót a szakmai tevékenységről, aminek a központi helyet kell elfoglalnia minden ilyen konferencián.

Az első napon az ünnepélyesség sajnos túlságosan is áthatotta a vitáinkat, az előadásokat. A bevezető előadások, kivéve talán a lengyel, és — szerénytelenség nélkül mondhatjuk — a magyar diákok által előadottakat, nem voltak kellően probléma-centrikusak, sokszor úgy éreztük, hogy nem a reális, meglévő helyzet elé állítanak tükröt. Pedig egy ilyen konferencia ünnepélyessége nem kötelezhet senkit a problémák nem kellő exponálására, hogy: „tovább kell erősíteni...” „fokozni kell...” stb.

Az ilyen jellegű konferenciák csak akkor lehetnek eredményesek, ha minden ország diákjai magukkal hozzák a hazai valós problémákat, illetve a KGST-hez való kapcsolódásuk gondjait.

Egy éven belül megházasodik, aki a krakkói Wawel harangját megfogja

Fotó: Eszes István

Helyesbítés

Előző számunk Díjkiosztás c. cikkében helytelenül jelent meg, hogy I. kategóriában I. díjat Bécsi Zsuzsa II. évfolyamos hallgató nyert. Helyesen ez a következő: Pércsy Zsuzsa II. évfolyamos, kül-gazd. szakos hallgató nyerte meg az orosz nyelvi versenyt.

KISZ-bizottsági ülés

Az első évfolyam akcióprogramjának elfogadásával kezdődött a KISZ-bizottság november 16-i ülése. Ezt követően bejelentették, hogy a jövőben, a végzős Vadász Endre helyett Gyömrői Gábor lesz az első évfolyamfelelős.

A KISZ-bizottság ezután az MDA és a KPVCs beszámolóját vitatta meg és fogadta el, majd november 7-ével kapcsolatos egyetemi rendezvényeket értékelte. Hangsúlyozták, hogy még a jól sikerült programok is néhány KISZ-tag jól munkáját dicsérik, egész sor hallgatóhoz el sem jutott a rendezvények híre.

Tájékoztató az AIESEC szakmai gyakorlatról

Az AIESEC a közgazdasági hallgatók nemzetközi szervezete, 55 ország részvételével. Magyarországon 12 éve vesz részt a szervezet munkájában, de a szakmai gyakorlat lebonyolításában csak hétéves alkalommal. Az ország felsőoktatási intézményeiből, köztük egyetemünkön, pályázhatnak III., IV., V. éves hallgatók 6-8 hetes nyári szakmai gyakorlatra a tőkés Európa országába (korlátozások persze az időközben változó politikai helyzetnek megfelelően lehetnek), valamint Lengyelországba, Csehszlovákiába és Jugoszláviába.

A jelentkezés feltételei a következők:

Legalább egy nyelv középfokú, de inkább felsőfokú ismerete; jó szakmai felkészültség, megfelelő politikai-világnézeti beállítottság. Ezeket kell tükröznie a beadandó jelentkezési csomagnak, amelyek tartalmaznia kell:

KISZ-csoport jellemzését (a KISZ-titkár aláírásával) általános tanulmányi munkájáról, egyéni magatartásáról, közelettel-mozgalmi aktivitásáról; szaktanári jellemzést, ajánlást (szaksem. vez. vagy bármilyen más tanár, aki véleményét tud adni rólad ilyen téren); alki-nek nyelvi szigorlata, illetve állami nyelvvizsgája van, arról igazolást a KISZ-titkár aláírásával;

név, évfolyam, szak, lakcím, telefonszám, valamint annak megjelölése, hogy az egyetemen milyen nyelvet tanulsz, és kinél, mert attól mi (AIESEC) kérünk értékelést a tudást illetően.

A KISZ-bizottságon, a szekrényen, találok két nagy borítékot, a jelentkezési anyagot oda kell betenni, legkésőbb december 17-ig!

A kiválasztás a következőképpen történik: Ahol egy alapszervezetben több jelentkező van, ott azokat rangsorolni kell; a téli szünet végéig a kari vezetőségek rangsorolnak; az új félév első egyetemi KISZ-bizottság ülésén (febr. eleje) pedig megszületik a végzős névsor. Az egyetemi keret várhatóan 25-30 személy.

Akiket kiválasztottak, azoknak természetesen még részletes tájékoztatót tartunk a továbbiakról. Előzetesen csak néhány szót a költségekről; az illetőnek kell fizetnie az utazási költségeket, és a magyar AIESEC-nek 500 forintot. (A nov. 6-i tájékoztatót elhangzott, hogy a gyakorlat alatt kapott fizetés 5 százalékát is haza kell hozni valutában, de ezt azóta eltörölték.)

Jelentkezéseket várjuk! (Völgyi Zsuzsa szakbiz.-vez)

A szakmában és a diákok előtt rangot vívhatunk ki magunknak

Beszélgetés Máriás Antal tanszékvezetővel

Amikor mintegy fél évvel ezelőtt dr. Máriás Antalt, a gazdaságpolitikai kutatócsoport vezetőjét neveztek ki az ipari üzemszervezési tanszék élére, sokan meglepődtek, s olyanok is voltak jónéhányan, akik azt gondolták: „na, most jól ki- szúrtak vele!”.

— Milyen megfontolások alapján fogadta el a megbízást?

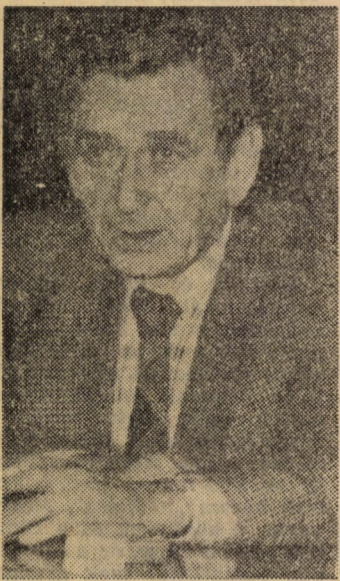
— Bizonyos körökben, akik nem ismerik pályámat, meglepetést okozott vállalkozásom, még abban az értelemben is, hogy vajon alkalmas leszek-e a kitzűzött célok megvalósítására.

Az ipari üzemszervezési tanszékért megrázkódtatás után — amelyet néhány oktató magatartása váltott ki — az egyetem illetékes vezetői több megoldást kíséreltek meg kialakítani. Az egyik ilyen volt, hogy maradjon önálló a tanszék, ha a döntéshozó testületek részére az egyetem tanári karából a tanszékvezető személyére megfelelő javaslatot tudnak tenni. Hogy engem kértek fel, megtiszteltetésnek tartottam és nagyon jól esett — mert a bizalmat tükrözte — a testületek állásfoglalása is.

Hogy mit fontoltam meg? Egy pillanatilag sem gondolkodtam, a szervezés ügyének jelentőségéről. Igazából azt fontolgattam, lesz-e annyi erőm, hogy egykori elképzeléseimet a szervezés oktatásában és a kutatásban valóra váltsam? A második, amit meg kellett gondolnom, a gazdaságpolitikai kutatócsoport további sorsa, ahol nyolc-tíz munkatársam többévi munkájának eredményeképpen tematikájában és az oktatás módszerében is figyelemre méltó eredmények születtek. Végülis úgy döntöttem, hogy vállalni kell a szervezési ügyet, és megnyugtató megoldást lehetett találni a gazdaságpolitikai kutatócsoport vezetésére is.

— Korábban volt-e kapcsolata a szervezéssel?

— Ha a szokásos értelemben vett szervezésre gondol, mint például a munkaszervezés vagy az ügyvitel szervezése és megnevezésének hazánkban jeles művelői vannak, akkor a válasz: nem! Van azonban a szervezésnek egyégyre inkább terjedő — más, a gazdaságelméletet okosan gyarapító, a gazdasági gyakorlatot, elsősorban a gazdaság vezetését megteremtő értelemező is. Ez az értelemezés — az általános rendszerelmélet hatására — a gazdaság folyamatait, a gazdasági cselekvéseket, szervezeteket és így a vállalatokat is annak fogja fel, ami: rendszernek. Ennek az értelemezésnek nagyon fontos vonása, hogy az egész és a rész viszonyában a hangsúlyt az egészre helyezi, mindent amit vizsgál egésznek fogja fel, amely részekből tevődik

össze és e részek az egész célját közvetlenül, vagy közvetve szolgálják. A rendszernek hierarchiája jó irányító a bonyolult ipari (és nem ipari) szervezetekben, jelenségekben való eligazodásra, legyen szó működésről, irányításról, szervezésről, stb. A rendszeren természetesen és technikai rendszerek vizsgálata alapján fejlődött ki. És ezek a rendszerek követendő példákat szolgáltatnak szerveződésként, működésére és szabályozásra egyaránt.

Az előbbi értelemben vett szervezéssel tizenhét esztendőszervezeti tevékenységem során meglehetősen szoros kapcsolatom volt. Kandidatúsi értekezésemet a cukorgyártási és költségalkulás modellezése alapján írtam. Számos ipari munkában működtem közre, vagy éppen szorosan vezettem kutatást a vállalati működés, a termelésirányítás- és programozás témakörében. A hatvanas évek közepén megkezdtem a „Magyar Alumíniumipari Tröszt működését” modellezni. Ilyen irányú munkásságom természetesen megszakadt 1968-ban, amikor az egyetem népgazdasági tervezési tanszékére kerültem. Éppen ezért kellett mérlegelnem — korom miatt — vállalhatom-e a megbízást?

Ami a pozitív válasznál nagy súllyal esett latba, az az volt, hogy másfél esztendője irányítom a „Szocialista Vállalat” országos kutatási főirány keretében a népgazdasági vállalati szervezeti struktúrája témakörben folyó munkálatokat.

— Hozott-e át témákat a régi munkaterületéről?

— A gazdaságpolitikai szeminarium tematikájában egyetlen olyan van, amely a szervezés oktatásában idővel szerepet fog kapni: a szocialista gazdaság intézményi szervezeti rendszere, s erre a felkészülést már elkezdjük. Hogy milyen formában, az alaptárgy részeként, alternatív blokkban, vagy mint egyedi alternatív tárgy fog szerepelni, arra ma még nem tudok válaszolni.

— Kinevezése után mit tekintett első feladatának?

— Legfontosabb feladatunk az iparvállalatok szervezése és irányítása alaptárgy oktatási koncepciójának kialakítása volt. Ezt a tanszék munkatársával közösen, meglehetősen rövid idő alatt sikerült elvégezni. Arra törekszünk, hogy a három féléves alaptárgy első része elméleti alapozást adjon, írja le a vállalatok rendszertanát, a vállalatok anatómiáját. A második félév a vállalat működését mutatja be, az élő szervezet analógiájánál maradván az a vállalatok fiziológiája. Végül a harmadik félévben a gyakorlati rendszerszervezés olyan vállalati modellek alapján kívánjuk bemutatni, amelyek a szervezés és irányítás szempontjából a hazai iparban élenjárók. Ebben a félévben a TAURUS és a Telefongyár a modell.

— Milyen segítséget kapott az egyetem állami vezetésétől?

— Az elvi támogatás oktatási célok és módszerek kialakításában, a nélkülözhetetlen személyi változásokban, az új munkatársak kinevezésében, illetve megbízásában egyértelmű és határozott volt. Teljes megelégedésünkre bonyolított le a fizetések rendezése is. Mégis zord idők járnak mifelénk, az egyetem — elsősorban az anyagi eszközök korlátozása miatt — maga is nagyon nehéz helyzetben van. Bizonyos témakörök oktatásáról lemondunk, hogy alapvető feladatainkat teljesíthessük. Ilyen például a vállalati tervezés témaköre, amelyet a továbbiakban nem oktatunk. Ugyanakkor az új tantervek megfelelően a tanszék óraszámát lényegesen emelkedett. Ennek ellenére az akadémiai állások közül egyvel, az egyetemi állások közül szintén egyvel csökkent az álláshelyek száma, egy kollégánál gyermeknevelési segélyem van,

egy másik hónapok óta súlyos beteg, egy kollégánk további sorsának megoldása hónapok óta várta magára. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy öt oktatóval, illetve kutatóval kevesebb van a tanszéken az egy évvel ezelőtti állapothoz képest. Ha ehhez hozzávesszük, hogy egy adminisztratív állásunk is betöltetlen, akkor rendkívül nehéz helyzetünk érzékeltesse válik.

Ez nyilvánvalóan megmutatkozik a munkatársak heti óraszámában is. Az egyetemi tanács elé kerülő jelentés is azok között a tanszékkel között sorolt fel bennünket, ahol az oktatók és a kutatók heti óraszámát lényegesen fölülte van az egyetemi átlagnak. Hosszabb távon ezt a terhelést nem bírja el a tanszék.

A tanszék személyi állománya ugyanakkor értékesen nö-

vekedett is. Sikerült felállásban megnyernünk Nemény Vilmost, aki a gazdasági rendszerek irányítása témakörben elismert szaktekinélly, vállalkozott arra, hogy néhány hónap leforgása alatt az alapvető tananyagot megírja. December 1-ével egy három évet végzett tehetséges, volt szakkollégista fiatalember, Balaton Károly is a tanszék oktatói közé tartozik. Ez a tanársegédek és adjunktusok óraterhelésében csökkenést eredményezhet.

— A kinevezését kommentálta — gyakran sajnálkozott — vélemények a tanszéken akkoriban uralkodó bizonytalanságot is tükrözik. Sikerült-e ezen a helyzeten változtatni?

— Vigyázni kell a tanszék megítélésénél. Azok a dolgok, amelyek akkor a hullámokat kavarták, néhány emberre korlátozódtak. A tanszék nagyobb része az elmúlt esztendőben is tisztességesen, becsületesen dolgozott. Enélkül képtelenség lett volna néhány hónap alatt — igazi szenvedélyes viták során — kialakítani az oktatási célokat és összehangolni a tananyagokat. Most úgy tűnik, hogy — néhány személyi változás után — munka-

kedvük még tovább fokozódott és egy-két évi nagyon kemény munkával a szakmában és a diákok előtt egyaránt rangot vívhatunk ki magunknak. Azt máris elmondhatjuk, hogy szándékaink ebben a félévben a diákok körében elismerést váltottak ki.

— Mikorra várja elképzeléseinek eredményét?

— Azt hiszem, hogy tematikus elképzeléseink a nappali tagozat hallgatóságának rokonszenvével találkoztak. Amiben gyengék vagyunk, az a didaktika, az oktatás módszertana. Harmadéven az előadások okoztak gondot, negyedéven pedig a rendelkezésre álló hatalmas anyag rostálása, szisztematikus feldolgozása. Mertül vállalni a felelősséget, hogy a három félévből kettőben teljes új oktatási céllal és anyaggal indulunk. Biztosak voltunk abban, hogy teljes siker nem következhet be ilyen rövid idő alatt, de ma már világosan látszik, hogy nem veszítünk, sportnyelven szólva lealább döntetlen lesz az eredmény. Még egy tanévre van szükség, hogy céljainkhoz és tananyagainkhoz felhívjon oktatási módszertanunk.

Földes Péter

Információs ankét

(Folytatás az 1. oldalról)

lölőlista összeállításánál érvényesül.

A tagkönyvesre vonatkozó kérdésre válaszolva elmondta, hogy nálunk két főt törlöttek, egy személy pedig kilépett, tehát összesen három ember nem maradt párttag.

A NOSZF 60. évfordulója egyetemi ünnepségeit a műsorral együtt (amiről megosztottak a vélemények) pozitívan értékelték, az egyetem méltón, felelősen, jól ünnepelte meg a 60. évfordulót.

Szarvas László tájékoztatója után Berend T. Iván rektor aktuális egyetempolitikai témákról beszélt, válaszolt az információs jelentésekben feltehető konkrét kérdésekre.

Elmondhatjuk, hogy jó munkakörben néztek — és esélyesek — egészségben indult egy tanév, csendes, nyugodt alkotó periódusban vagyunk. Nagy alapviták nincsenek napirenden. E tanévben (s valószínűleg még később is) két fő feladattal megdolgozunk: a központi megoldásra kell koncentrálni erőnket.

Elsősorban működésünk javítása felé kell fordulnunk nagy figyelemmel. Sok apró probléma tartozik ide, de a legkisebb kérdések is fontosak. Gondolok itt olyan feladatokra, mint a tanulmányi és vizsgaszabályzat, működési és szervezeti szabályzatunk átalakítása. De olyan látszólag jelentéktelen, ám az olajozott munkamenetet zavaró dolgok-

ra is, hogy meghatározzuk mikor kell jelentkezni szakvizsgákra, alternatív blokkokra, hogy a félév már érdemi munkával kezdődhesse.

Káder és személyzeti munkánkat tervszerűbbé, átgondoltabbá kell tennünk. Két-három évre előre megtervezni kár-gazdálkodásunkat, hogy a folyamatos érdekesülhessen. Nagy felelősséget ró ránk a meghatározott időre szóló szerződések megújítása, vagy megszüntetése csakúgy, mint az előléptetések, kinevezések átgondolt, felelős mérlegelése. E kérdéscsoporthoz tartozik a szűret jobb, a szemeszert kevésbé zavaró megszervezése csakúgy, mint a zsbongó kártyaklub jellegének megszüntetése.

A második kérdéskörben a tartalmi munkáról esett szó. Folytatva az elkezdett munkát, tovább kell lépni bizonyos módszertani kérdések megoldásában, a tudományirányítás terén.

Az idén olyan programokat is napirendre tűzünk, mint például egyes intézetek, illetve tanszéknek komplex beszámoló-tatása az egyetemi tanács, illetve a kari tanács előtt. Általános módszerként vezették be ezt a nagyon fontos számonkérési, ellenőrzési formát, s a jövőben rendszeresíteni is kívánják.

Ismételt jegyzetgondolatok jelentek az információs jelentésben. Valóban vannak ilyen gondok utánnomások jegyze-

teknél is, de rendkívül nagy a saját mulasztás ezen a téren — hangsúlyozta a rektor.

Ezért az érdeklét tanszék vezetőinek igazoló-jelentést kell készíteniük, s a mulasztás következménye a prēmiosztásnál érződni fog.

Nyugtalanság tapasztalható, különféle találgatások terjedtek el a további intézkedések kapcsolatában. Nincsenek ilyen intézkedési tervek, a minisztérium sem kívánja folytatni a közeljövőben ezt a folyamatot.

Végül két kérdésre reagált a rektor. Az első így hangzott: igaz-e, hogy a közgazdász-továbbképző intézetben vizsgálatot folytat a népi ellenőrzés? Igaz, hangzott a válasz. Bejelentés nyomán munkával arányban nem álló jövedelmek-ügyében indult a vizsgálat, amely jelenleg még folyamatban van. Szeretnénk remélni, hogy ez nem második Varga-ügy, de mindenestre kellemetlen ügy. A vizsgálat hamarosan lezárul. Végül arra a kérdésre válaszolt, hogy igazak-e azok a híresztelések, miszerint a rektor más, masas állami beosztásba kerül? Valóban, volt ilyen megkeresés, azonban a rektor elhárította azt. Megjegyezte ugyanakkor, hogy a jelenlegi egyetemi vezető gárda pillanatnyi törés nélkül képes lenne megoldani egy ilyen problémából adódó gondokat.

— Amennyiben ezen a korábban megíró elemzésen túlültek, felmerül a kérdés: ki ma az „ellenesség”? Gyakran hangoztatjuk proletárdiktatúra van; de (túl a külső tényezőknél) ki ellen, mi ellen van ma szükség a proletárdiktatúra intézményére?

— Amíg a társadalomban kielégítetlen igények vannak (s amíg a gazdasági alap nem teszi lehetővé a szükséglet szerinti elosztást, ez mindig is fennáll), szükség van olyan közhatalomra, amely az elosztás terén érvényt tud szerezni a társadalom közös igényeinek. És ennyiből az állam szerepét nem korlátoznánk arra, hogy az csak az antagonizmus osztályellentéték szükség szerű terméke. Abból hogy a társadalomban különböző igények vannak, ezeknek eltérő a kielégítettség — egyenesen következik, hogy léteznek eltérő érdekek, sőt érdekellettek is. Mindez megköveteli bizonyos közhatalom létezését.

— Lenin az „Állam és forradalom”-ban külön kiemeli a következő Engels-idezetet: „Az állam nem egyéb, mint gépezet arra, hogy az egyik osztály elnyomja a másikat...”, melyet az osztályuralomért folytatott harcban a győztes proletariátus is örökölt... amíg egy új, szabad társadalmi állapotok között felbújj nemzedék képes lesz arra, hogy az egész államot a sűtba dobjuk”. A mai fiatalabb nemzedék már lényegesen szabadabb „társadalmi állapotok között” nő fel. Vajon hol tartunk ma, ehhez a majdani „sűtba dobás” képest?

— Lenin 1917-es elképzeléseire képest az állam szerepe nem csökkent, hanem növekedett. Annak idején, a győztes forradalmat követően komoly viták voltak arról, hogy az államot mely területen kell hasznosítani — sokan az állam elhárítását már másnapra tették. Azóta beigazolódtott, hogy a társadalom irányításában az állam igen jelentős szerepet játszik, sőt az állam szerepe a szocializmus fejlődése során növekedett. Mindenesetre hangsúlyozom, hogy ez a növekedés a 17-es elképzelésekhez képest értendő! Mert például az elmúlt 10–15 évhez viszonyítva már nem mondandán ugyanezt, sőt, az állam szerepének bizonyos módosulását látom.

Vegyük példaként a gazdaságirányítási rendszert!

1968 előtt a termelési eszközök társadalmi (állami) tulajdonának tényéből az államnak a vállalatokká való szabad rendelkezését, a terveletést, a centralizált, utasításos gazdaságirányítást vonták le.

Az új mechanizmus követeléseit megkérdőjelezte és a termelési szíjban a gazdálkodó egységeket lényegesen szabadabbá tette az államhoz (az igazgatási rendszerhez) képest. Azzal, hogy jogilag rögzítették; hol, mikor, mi módon avatkozhat be az állam a vállalat tevékenységébe, növelték a vállalati önállóságot, és — egyúttal módosították az állam igazgatási funkcióit.

Különösen figyelmet érdemel az esetleges állami beavatkozás mikéntje! Nem mindegy, hogy direkt, vagy gazdaságpolitikai eszközökkel orientáljuk a vállalatok tevékenységét. A különböző szabályozók (hitel, adó, stb.) előtérbe kerülésével lényegesen nagyobb önállóságot biztosítanak gazdálkodó egységeknek, mint a direkt irányítási rendszerben. Hogy egy vállalat nem kap hitelt adott beruházásához, az csak irányítási tényezőt jelent, miközben a döntés megmarad a vállalat szintjén.

Az új gazdaságirányítás egyik nagy vívmányát abban látom, hogy szabadabb mozgást biztosított a vállalatoknak — és lényegében ezt vélem én a demokrácia bővülésének.

S persze mindez más síkra is átvihető. Tekintsük az állampolgári jogokat —, mondjuk a vallás szabadságot. Ma konkrét előírások rögzítik, hogy az állam hogyan, mikor avatkozhat be az egyház ügyeibe. Ezzel a vallás az államhoz képest viszonylagos önállósággal bír —, amely ismét módosította az állam szerepét is.

Ugy látom tehát, hogy megindult egy — kétségkívül lassú — tendencia az állam szerepének módosulására, csak persze látni kell, hogy mindez nem elhatárolások, döntések kérdése —, gazdasági, politikai folyamatról van szó.

Az üzemi demokrácia fejlesztése például

önmagában (és önmagáért) aligha keresztülvihető. Hiszen végül is mi határozza körül az üzemi demokráciát? Az, hogy milyen a vállalatok irányítási rendszere! Ha decentralizált — bővül a vállalati döntések köre, konkrét tartalmi igény lehet az üzemi demokrácia bővítése is. Ha centralizált — a központi utasítások kerülnek túlsúlyba: a helyi demokrácia tényleges funkcióit nem töltheti be. De, hogy decentralizált, vagy centralizált-e az irányítás, az már nem feltétlen demokratizmus kérdése, hanem attól is függ, hogy a társadalomban levő erőket milyen mértékben kell összpontosítani. Ennek függvénye az üzemi demokrácia mértéke is.

A pusztán csak elvont, logikai alapon való demokratizálás önmagában csak egy formális dolog lehet.

— Ön szerint milyen fokozatos változtatásokkal, lépésekkel haladhatunk előre az állam szerepének csökkentésében, s közzétehetünk a lenini „elhaló állam” modelljéhez, amely már nem irányít, hanem igazgat, s amely majd végül is „kacainak” minősülhet?...

— Mindenekelőtt az érdekkifejeződések szabadságát kell növelni. Ez persze megint egy folyamat, megvalósítását nem lehet programpontra foglalva előre pontosan meghatározni.

Amikor a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsát létrehozták, maga a szervezet éppen úgy szolgálhatott volna központi döntések egyszerű továbbítására, mint a különböző érdekeknek (a parasztság érdekeinek) a képviselőit. Végül is az utóbbi irányzat győzött (ami nagymértékben következménye az új gazdaságirányítás bevezetésének), s ma a visszajelzés legalább olyan erős, mint a lefele menő instrukciók. A TOT ma egyenrangú vitapartner az Elmeleztügyi Minisztériummal, abban az értelemben, hogy nem egymás fölé rendelt szervezetek, hanem mindegyik sajátos funkciót lát el, és jogilag egymás mellé rendelték — és ez egyértelműen jó dolog.

Fóris György

Függő

A VALÓSÁG OKTÓBERI SZÁMÁBAN Almási Miklós recenziója jelent meg Aczél György: „A szabadság jelene, jövője a szocializmus” című könyvéről. Almási recenziójának egyik legfontosabb gondolata az ellentmondások való új viszony elemzése: „Aczél most húsz évünk politikai gyakorlatának történelmi tanulságait általánosítja, amikor kimondja, hogy a pozitív változások, a születő új megoldások nem pontot tesznek az ellentmondások sorára, hanem esetleg újakat fognak szülni és ezekre jobb előre felkészülni. Más szóval: itt is felnőttként kezelni olvasóját. Így például a lakótelepek kirajzolódó göcai oldják ugyan a lakás gondokat — de egy sor új problémát is hoznak (örök beilleszkedésének nehézségeit, infrastruktúra megoldatlanságát stb.), a népszaporulat örvendetes emelkedése — megoldása egy korábbi szorító gondnak, de egy sor új ellentmondást hoz magával (iskolai férőhelyektől a munkaerőellátás időben hullámzó olykor hiányát, máskor túltelítettséget okozó prognózisáig). Ebben a szemléletben nem is az a felszabadító erejű gondolat, hogy a szocializmus új megoldásaiból újabb ellentmondások származhatnak, hanem magának az ellentmondás tényének demisztifikálása. Az a körülmény, hogy az ellentmondás — többé nem mumus. Nem félni kell tőle, nem leplezni kell — hanem szerkesztetett gondolkodni, megoldásán dolgozni. Egy szorongást keltő fogalomból — munkaprogram lett. A politika, a cselekvő embert hívja partnerül: számít alkotóképességére és nem tart attól, hogy az újabb gondoktól majd megriad.”

ENNEK A FENT JELLEMZETT KULTÚRPOLITIKÁNAK volt része a hatvanas és hetvenes évek irodalompolitikája is. Ezekre az évekre az eredményeiről, az irodalmi élet tendenciáiról ad képet BÉLADI MIKLÓS „A mai magyar irodalomról — három tételben” című cikke az ELETÜNK, a Vas megyei Tanács folyóiratának 1977/5. számában. „Irodalmunknak mindig megkülönböztető jegye volt, hogy társadalmi szolgálatot vállalt; mélyen beleegyezett a gondolatvilágába az igény, hogy ne elégedjék meg csupán művészi tennivalókkal, netán a legújabb nemzetközi eredmények meghonosításával, hanem többet tegyen ennél: ábrázolja a nép helyzetét, gondjait, legyen a társadalom megújítója, sőt esetleg adjon tanácsokat a gyógymódokra is. Napjainkban majdnem gúnyként hangzik, ha azt mondjuk, hogy nem oly rég a magyar író népboldogító, társadalomjavító akart lenni; sőt, ez adta munkája értelmét, pártosságát, de ennek a szerepének a betöltését várta tőle az igényes olvasó is. Már Németh László észlelte a hatvanas évek végén, hogy ez a szerep kezd átalakulni; élete alkonyán írott cikkei — a „Megmentett gondolatok” — telítve vannak borús helyzetjelentésekkel. Úgy látta, hogy legújabb irodalmunk nem tud mihez kezdeni az „útbaigazító” szereppel, eltolja magát az elődök örökségét, új utakon akar haladni... Napjainkban az elkötelezett irodalom ideáját és gyakorlatát tágra próbálja értelmezni élő irodalmunk: nem éri be annak merőben ideológiai változatával, vagy épp politikai tartalmával, a napi célok szolgálatával. Továbbra is nélkülözhetetlennek véli, hogy törődjék a társadalom gondjaival, de ezen túlmenően belátta, hogy az emberi problémákat nem lehet az angazsáltságtól eltérni: a morál, az egyéni élet, a lét nagy kérdőjelei ugyanúgy hozzátartoznak az elkötelezettség tartalmához, mint ahogy a külvilág mozgalmi, történelmi, küzdelmei. Míg régebben az irodalmunk helyzetét, hogy állandóan képződött — röviden jelezve — politika és antropológia között, aminek egyik, a magyar irodalmat nyomasztó teherterele volt, hogy ez az ellentét kivételül az irodalom életére, az írói szemléletre, és kártékony antinómiát teremtett a népvélet rajzát vállaló, a nemzeti tudatot ápoló és az emberi kérdésekkel törődő irányzatok között. Napjainkra ez az ellentét ugyan nem tűnt el — nem is lenne tán jó, ha végképp eltűnne —, de már nem meghatározó érvényű, nem áll a középpontban, nem rontja a levegőt.”

A HATVANAS ÉS A HETVENES ÉVEK IRODALMÁBAN, témaként és az irodalmi élet elemeként egyaránt jelen volt erkölcs és politika viszonya is. (Ha például a „népboldogító, társadalomjavító” törekvéseket vesszük az erkölcsi mozzanatok központi szerepe szembeállítására) Erről a viszonyról ír KULIN FERENC „Erkölcs és forradalom” című írásában a MOZGÓVILÁG 5. füzetében. „Az a kérdés, hogy lehet-e, s hogyan lehet a már meglévő erkölcsi képességeket mozgósítani, s újakat kifejleszteni, a fejlődés egyes fázisaiban a szocialista forradalom döntő fontosságú problémájává válhat. Történelmünknek ma ilyen szakaszába jutottunk... Hogy e program megvalósításában szükségleteinkhez és adottságainkhoz képest is elmaradtunk, annak nyilván sokféle oka van. Bármennyire is alapvetőnek látszanak sokszor a gazdasági és kultúrpolitikai tényezők, nem árt olykor mélyebb összefüggésekben keresnünk e negatív jelenség magyarázatát. Az a bizalmatlanság, amely nemcsak az erkölcsi idealizmus tüneteivel, de mindennemű morális szenvedéllyel szemben is tapasztalható, éppúgy megnyilvánul a hétköznapi életben, mint a társadalomtudományok és a művészetek „magatartásában” — függetlenül a politikától. A vélekedés és a gondolkodás spontán reakciói ezek, amelyekhez nyomasztó élmények és egyszerű megfigyelések szolgáltatnak érveket. Részben az a felismerés, hogy a legszentebb erkölcsi küldetésűddal áthatott művészet sem képes megváltoztatni az emberek életét, részben pedig az a tapasztalat, hogy a világméretűvé szerveződő erkölcsi tiltakozás sem vethet gátat a „rossz” politikai erőnek. Nem csoda, ha az erkölcsi abszolutizmus kudarcra kényszerítve teszi az embereket az etika sajátos szerepét illetően is, s ha a szkepticizmus aztán amorális élet szemléletet „termel”. Nyomokat hagy ez a szemlélet a tudományos gondolkodás és a művészeti irányzatok történetében is. Miközben a valóságra figyelő tudat irreálisnak ítéli az erkölcsi totalitást, ennek az igénynek a szemszögéből a valóság groteszknek, abszurdnak látszik. És ilyenkor bezárul a kör: a politika és a morál újra visszahúzódnak önállóan tetsző szférájukba, ám megállapodni mégsem tudnak voluntarizmus és liberalizmus, illetve a cinizmus és a küldetésűddal végtelenül között... Még mindig hat az a szemlélet, amely a célok, eszmék és eszmények propagálásával véli mozgósíthatónak az ember erkölcsi hajlamait, s eközben mint zavaró körülményt kiiktatja a valóságot. Nem arról van szó, mintha a fejlődő személyiségnek nem lenne szüksége emberideálra és műveltségemre. Az eszményekre irányuló nevelés, s a művészetek és az ideológia ilyen szemléletű „felhasználása” mégis helytelen. Miközben kívülről igyekszik a tudatba vinni bizonyos magatartásnormákat és világszemléletet, nem hagyja kifejlődni az eszményeket kereső-kialakító subjektív képességeket. A tudatformálások ezek a módjai teleológus elvű történelemfelfogásra épülnek. Hierarchikus szerkezetűnek tekintik az eszmék, a politika és az erkölcs kapcsolatát, s így a személyiséget is „megörzik” a hierarchikus társadalmi viszonyok még meglévő korlátai között.”

M. G.

„Dolgoz becsület, utaz gyár, lakom szalmazsák”

Kezdjük a meséknél. A gyermekmesékben győz az igazság és mindenki boldogan él, míg meg nem hal. Persze a valóságban nem így van. Dehát a jó mese túlszárnyalja a valóságot. Vannak aztán gyermekmesék (amelyekre alkalmasint sokkal keményebb jelzők is illenek), amelyek nem hogy nem szárnyalják túl a valóságot, de még el sem érik — meghamisítják.

Ahogy az emberfia komolyodik, ahogy el kezd gondolkodni, észreveszi azokat a meséket is, amelyekben nem győz a jó, vagy csak komoly kiválthatatlan áldozatok árán. És itt már a tragédiánál vagyunk. A felnőtteknek szóló mesékben mindig jelen van a tragédia és önmagához, illetve az alkalomhoz illően szomorú, gyakran kegyetlen jeltékozással viselkedik. A „hol volt, hol nem volt talán igaz sem volt” lazasága elegendő a történelmi, társadalmi szükségesség, a szigorú élethelyzetek kemény igazságával.

Ezt láthatjuk a Vígszínházban. Fejes Endre Jó estét nyár, jó estét szerelem című darabjában: a szorgalmas, tehetséges, érzékeny munkásfiú szél-

romantikus „proletarofilizmus” veszélyétől. Ezért nem érv Fejes műveivel szemben a társadalmi mobilitás ténye; az, hogy ma már többet keresnek a munkásfiúk 1800 forintnál; hogy a külföldiek már nem kísérik olyan bántóan megkülönböztetett figyelem (?) és így tovább.

A mese felé visz a darab (sőt, Fejes legtöbb munkájának) különleges hangulatú, hangsúlyozottan humánus logikájú nyelvezete („A törvény egyútt sokáig lehetne sorolni a fogyatékosokat. Hogy az első rész szinte teljes egészében illusztráció marad. mert a Fiú első három „hódítása”, amely ugyan a könyvnek és a filmnek szerves része, de a színpadon óhatatlanul csak gyenge, formális szálakkal kapcsolódik az igazi konfliktushoz. Hogy hiányzik viszont az a könyv-

ben szereplő jelenet, amelyben a Fiú munkatársai diplomatának csúfolják. Hogy a vándorközörség többszöri megjelenése a színpadon (utóljára épp a gyilkos borotvát hozza) és ennek színpadi megoldása: a nosztalgikus anakronizmus fölösleges. Hogy ez az utóbbi két mozzanat és néha a főszereplő Hegedűs D. Géza énektípusa is az érzélgősség felé húzza el a történet eleve kényes egyensúlyát. Hogy a zene (bár szinte mindenütt jogosult, s a közértes lányok visszatérő témája telitalál) nem lépi túl a popzene szintjét.

Nem a zavaró mozzanatok lényegtelenekeit tehát, hanem az éretnyek kerekednek felül. Például attól — hangzókként bármilyen profánul is —, hogy a darab nem visszacsúszik, hanem a második részre „emelkedik meg”. És még valami nagyon fontos teszi ezt a korántsem világrongtató, de érdemes produkciót: a Kenguru gyermek és hazug meséje után nagy szükség volt már erre a felnőtteknek szóló igaz mesére.

Pázmány Bálint

Fától az erdőt...

Fotó: Gosztónyi Gábor

Mindenkit érhet Közgáz klub!

Este van, este van, ki-ki diszkóklubba. Csak nem megy a közgázra? Feketének bologatok. Ott legalább szeretnek.

A bejáratnál már sok ember vár. Arra, hogy beengedjék őket. Nyugtalan rendező nyugtatja a nyugodt tömeget: Türelem, mindenki be fog jutni! A hátul állók között kitor a pánik, többen nyomnak többeket. Be az egyetemre. Később engem is átrugdosnak a küszöbön.

Az aulában állítalak már 4-kor többen voltak, mint egy egyetemi ünnepségen. 8 óra-kor már többen voltak, mint a büfénél. 10 óra még többen lettek. Rézsegek. — Bocsnát — lehel valaki tömnyen, és csuklik. Össze. Megütötte magát. Nem marad ideje visszaadni, a rendezők szétválasztják.

Felmegyek a diszkóba. Ember ember hátán, hátul a sötétben, máshol is. Meglepetésemre már az ötödik megkérdezett hajlandó volt táncba bocsátkozni. Jópofa társalgást kezdünk egyezük;

— Szeretsz táncolni?
— He?

— Mondom, szeretsz táncolni? — küzdöm magam a 120 decibel föl.

— Ehe — feleli és otthagy. A következővel már fél órája lötyögünk, egyetlen szó nélkül. Úgy érzem, Ot már szeretni is tudnám. A szimpátia kölcsönös. Ekkor azonban betör az újhullám. Még egy pillanatilátom, amint egykedvűen táncol tovább, azután végleg elsodornak.

Állok a ruhatárnál. A büféhez sorba.

— Szendvics van?
— Nincs.
— Zsíros kenyér van?
— Nincs.
— Mj van?
— Nincs.
— Egyet kérek.

— Pult alóli kapok egy feketét, zenés felárral. Egy pillanatra letezem. Már nincs ott. Megette a fene. Seba! Másnak a dzsekijét ette meg.

Élményeim itt félbeszakadnak, mennem kellett.

A BKV ugyanis nem alkalmazkodott a programhoz. De azért sikerült lekésznom az utolsó buszt. A hangulatom nem volt valami emelkedett. A taxik díjszabása viszont igen.

L. G.

A zenei élet élvonalában

**Neve: Kistrákfogó
Születési: 1975-ben
Foglalkozása: jazz-együttes**

Ezek a legfontosabb adatai az utóbbi évek talán leggyorsabb befutott együttesének. A megalakulásakor bizony kevesen ismerték őket és nem valószínű, hogy valaki is számított erre a sikerre. Magyarországon sem könnyű — bár kevés az igazán jó zenész — egycsapásra közkeletűvé válni. A megalakulásuk utáni időszak koncertjein nyoma sem volt a „friss festékszagnak” mindenki szájátva figyelt, milyen tökéletesen — és ugyanakkor nem lemásolva — játsszák a komolyabb hangszeres tudást igénylő számokat. Rövidebb, vagy hosszabb idő után minden valamire való zenész elő tudja ezeket adni, de úgy, hogy egyéni íz is legyen benne, már valamivel nehezebb mutatóvány. És a Kistrákfogó együttes koncertjein mindennapos „vendég” volt már akkor Chick Corea, Herbie Hancock és Charles Lloyd. Ezenkívül figyelmet érdemelt az a vidámság, könnyedség, amellyel szinte játszva zenéltek.

A koncertkezdés előtt 2—3 órával már itt voltak és „lazán” könnyedén, nem mindennapi módon hangoltak. Az 1975-ös „startnál” még négyen

— Füstli Balogh Gábor zongorán, Lakatos Antal (népszerűbb nevén „Tónika”) szaxofonon, Kunu László basszusgitáron és Lakatos László dobban — alkották az együttest. Később csatlakozott hozzájuk Dely László, aki kongadobokon kísért, és manapság ismét új tagot köszönthetünk, Fekete Istvánt trombitán. Eddig is koncerteztek „hazánkban” vidéken és Budapesten egyaránt, de az igazi áttörő sikert a legutóbbi Ki mit tud-on aratták. Azokon az esteken, amikor a Kistrákfogó volt az egyik versenyző, nem sok babér termett az ellenfeleknek. A szakértő zsűri is mosolyogva tárta szét a kezét — itt nincs mit tenni, ők a jobbak.

Egyre többet szerepelnek a nyilvánosság előtt — klubokban, ORI-rendezvényeken. Járta már többek között Helsinkiben, Varsóban, Athénben és Leningrádban. Műsorprogramjuk összeállítása is olyan, hogy a közönség minden rétege, azok akik jobban, illetve kevésbé ismerik ezt a zenét, megtalálja számítását. Az előbbieket számára hagyományos jazzt játszanak, utóbbiaknak — mint elmondták — a rockosabb funky változat nyújt nagyobb élvezetet.

Vérten Sándor

„Charlie” Marx védelmében — a VII-dalosfüzet ellen

Napról napra közeledek 1978, a havannai VIT éve. És én napról napra közelebb jutok a felismeréshez, hogy nem lesz január 15—20 ezer forintom, befizetni a kubai expresszra. Várok ugyan valamit csodára, de közben igyekszem elütni az időmet, hát a VIT kiadványokat forgatom. Nem aratott nálam nagy sikert az az újság sem, ami felhívja a magyar ifjúságot, hogy utazzon a VIT-re — gondolatban, de a VIT dalosfüzet jólényes biztonságával málja alul minden várakozásomat.

Mint a Kedves Barátunk! című előszóba megírták: „A tartalmakat közvetlenül is kifejező számtalan közösségi munkaforma mellett, mint mindig, igen fontos az érzelmi kötődést biztosító módszerek alkalmazása összejöveteleinken. Ilyen módszer a közös éneklés is, amellyel a dalolás lelkesítő, közös alkotó tulajdonságát felhasználva tétjük még színesebbé, vidámabbá, fiatalosabbá rendezvényeinket.”

A füzet a „XI. VIT gondolatához legjobban kapcsolódó dalokból” áll, számszerint 47-et tartalmaz. Nem vagyok alapszerzőm, de az alapszerzőm, de ezek közül legalább 40-et általános iskolás korom óta oda-vissza fújok. Elpirulnék a szégyentől, ha az Internacionálét, a Marseillaise-t, a Fel Vörösö-

ket, a Lenin-dalt most tanulhatnám Havanna tiszteletére (mert ahhoz, „legjobban kapcsolódnak”). Az új dalokról kiérdül, hogy egyikük, a Norvég bevándorló dal az Ollé-ollé-t takarja. Hogy az „égig érő szarkalábról” és „az utcán szülő sündisznóskáról” szóló dal miként kerülhetett az előbb említettek sorába, fogalmam sincs.

Külön „stílust” képvisel (de kíváncsi vagyok, hogy kiét) A próli csak láncát vesztí kezdetű. Első versszakja így fejeződik: A próli csak láncát vesztí Megmondta „Charlie” Marx Tessék hát főbe vésni Döntő az osztályharc.

Szó van ezután még egy „nem halott eszméről”, „Al-lende szelleméről”, a közepre felé Pinochet lögni, a végén a zsarnok bukni fog. A refrén is rendkívül értelmes: Oláállálu.

Ki lehet az a lelki nincstelen, aki ilyet le mer írni...? A belső borítón Lehel László és Boros Lajos neve büszkélkedik, a válogatás és az összeállítás az ő neveket „dicséri”.

A KISZ KB Agitációs és Propaganda Osztálya ezekkel a szavakkal ajánlja műveket: „Segítse a füzet a közös éneklést... hogy minél több fiatal ajkán csendüljön fel az énekszó, a dal!”

Mind ezek tudomásulvétele után ami az én ajkamról felcsendült, nem énekszó volt.

m. g.

Mégsem vagyunk olyan lusták?

Végre! Egyetemi tömegsportunk különböző, sikeres, vagy sikertelen kísérleteinek hosszú időszaka után.

A Varga Jenő Kollégium lelkes sportszervezői megtalálták azt a formát, ahogyan egyáltalán tömegsportversenyt érdemes szervezni.

Sokan egyetértenek ugyanis abban, hogy az egy-két napra összehívott, egyenes kieséses rendszerben szervezett kari, egyetemi stb. bajnokságnak semmi értelme sincs, hiszen aki már az első fordulóban kiesik, az fél óra mozgással „letudta” az egész félévi adagot, aki pedig döntőbe jutott, annak a rövid idő alatt lejátszott négy-öt mérkőzés megterhelése több kárt okoz, mint hasznát.

A mostani bajnokság a Kinizsiben körmérkőzéses. Igaz, ez sok órást teremt a résztvevőknek és a szervezőknek is sokkal több ideje megy rá, de megéri.

Mivel ugyanis mind a tizenhárom alapközség nevezett csapatot, ez azt jelenti, hogy a bajnokság legalább száz embernek biztosít több héten át rendszeres mozgási lehetőséget.

És itt két dolgot kell hangsúlyozni:

— Igaz, hogy a mérkőzések rövid időtartama miatt ez esetenként a bemelegítéssel együtt is csak 30–40 percet jelent, de rendszeres.

— Azt hiszem, hogy nem sok olyan tömegsportrendezvényvel dicsekedhetünk, ahol a részvételi arány minimum egyharmados.

Nem szeretnék itt sportpszichológiai értekezést folytatni a sport közönségformáló erejéről, már csak azért sem, mert ez bizonyított tény. És ez különösen fontos ott, ahol a DB hosszú ideje — kevés eredménnyel — szorgalmazott

célkitűzése az, hogy az alapközség valóban község legyen. Ha pedig ehhez még azt is hozzá-

vesszük, hogy a mérkőzések népes és lelkes szurkolótábor előtt folynak, akkor egyértelmű, hogy ebben az irányban is tetűnk valamit.

A bajnokság létrejöttéért mindenekelőtt lelkes szervezői és a testnevelési tanszék segítőkészségét kell kiemelni. A tanszék ugyanis az idén jóval több időpontot „szorított ki” a tornaterem rendkívül zsúfolt időbeosztásából a kollégisták számára. A szervezők pedig — Karai Klára, a kollégium sportfelőlése, valamint Kovács Erzsébet, Hegedűs Anna és Csató Ferenc, akik a játéktevésztől tisztelt is ellátják amellet, hogy játszanak saját alapközségük csapatában — valóban mindent megtesznek, hogy mindenki kellemes sportélménnyel távozzon, még ha nyernie nem is sikerült.

Különösen szimpatikus egyénisége a bajnokság-

nak Csató Feri, aki — bár igazán tehetséges, lévén NB II-es játékos — nem nagyképszerűsűdik, nem mutat be „profi” trükköket, inkább társait igyekszik helyzetbe hozni, s nekik engedni át a pontszerzés örömeit.

A jövő? Többen már tervezgetik — NB I-es mintára — az első három helyezett „rájátszását”. Karai Klára azt is elmondta, hogy

terveznek egy asztalitenisz-bajnokságot is, a második félév elején a kosárlabdaverseny megismétlését, tavasszal pedig a Boráros téri diühöngőben futball-bajnokságot szintén körmérkőzéses rendszerben.

A Kinizsiben valami megpezdült. Lehet, hogy mégsem vagyunk olyan lusták?

Tóth Ferenc

Fotó: Eszes István

Dzsungel-iskola a Makarenkó utcában

(harctéri jelentés)

A Makarenkó utcai Nyelvi Intézetet az utóbbi időkben leginkább a *dzsungel-iskolákhoz* lehetne hasonlítani. A különbség talán az, hogy — amennyire visszaemlékszem a tv-ben látott riportokra — azok kevésbé életveszélyesek.

Az épületben megkapóan hangulatos látvány fogadja az érkezőt. Az egyik folyosón félig leszakadva, a padlóra merőleges irányba, néző világit. Nemrégiben az egyik tanteremben éppen órát tartottak, amikor leszakadt a mennyezet. — Csak egy kicsit megijedtünk és porosak lettünk — mondja a tanárnő.

Benyitok egy szobába. A kis teremben legalább húszan vannak. Először azt gondolom, óra van, de hamar kiderül: ez a tanári.

— Szünetben idejövünk, magunkba szivunk egy kis melegeget, aztán megyünk Szibériába tanítani — mondja egy másik tanárnő, szorosabba húzva magán a meleg bundát.

— November közepén egyszerre csak munkások jelentek meg, s elkezdtek dolgozni — mondja Horváth Istvánné orosz tanárnő. — Jelenleg a harminc tanteremből 22 használhatatlan.

A múltkor egyik tanárunk a WC előtt állva olvastott fel a csoportjának a Volks-timméből — teszi hozzá Papp Zoltánné, szakszervezeti bizalmi.

Már percek óta beszélgetünk a „melegedőben”, amikor eszembe jut megkérdez-

ni: tulajdonképpen mi az a munkálat, amely gyökeresen felfordította az intézet mindennapos rendjét?

— Fűtés korszerűsítés — mondja Papp Zoltánné. Leírom a szót, szépen, olvashatóan, még jó lehet valamire.

Megnézünk egy már „átadott” tanári szobát. Rend, tisztaság, ám életnek, munkának semmi nyoma. Néhány másodperc elteltik, mire kezdem érezni, hogy miért nincs itt senki. A hőmérséklet 0-fok körül járhat. A fűtőcsövek mentén, a padlónál és a falonál kör alakban nincs fal. Ha lenne csöves, ezen tudnának üzenni egymásnak.

— Így is rendszeresen halljuk, amikor a gondnok rádiózik, vagy a kislány neveli. — mondja Horváthné. — Meg az is színesíti az órát, amikor a munkások énekelnek, mert az is tisztán „bejön”.

— Az alagsorban van egy terem, ahonnan a falon át kilátni az utcára — teszi hozzá valaki.

Sok a beteg diák, de a tanárok közül is hiányoznak néhányan. Az órák jórésze elmarad, vagy a folyosókon tartják meg. A múltkor a színházteremben egyszerre volt angol, német és orosz óra.

— A Makarenkóban jelenleg csak órát tartani, WC-re

menni és enni nem lehet — mondja egy tanárnő. — Igaz, ezzel szemben van liftünk.

Persze, nemcsak a Nyelvi Intézet panaszokodik, hiszen ebben az épületben van még a Közgazdasági Továbbképző Intézet és nem utolsósorban egy kollégium is! Ahol szintén nincs se fűtés, se meleg víz.

— Miért pont most, a félév utolsó hónapjában, a finis idején kezdték el a fűtés korszerűsítését? — kérdezem.

A gazdasági igazgatóság azt válaszolta kérdésünkre, hogy nem tudták, meddig tart a tanítás (!) Most már sikerült annyit elérniük, hogy tudjuk, a következő héten mely tanterem kerülnek sorra, és úgy osztjuk be az órákat, hogy mindig más nyelv órái maradjanak el.

Az udvaron, mint temetőben holtak, régi és új fűtőcsövek fekszenek egymás mellett. Nem tesz jót nekik se az időjárás, sem az, hogy csak úgy, ott hevernek, magukra hagyatottan.

A lépcsőn fiatal srác jön szembe, munkásruhában van, fűtőrézlik. Megkérdezem: — Mikorra fejezik be a munkát?

— Nem tudom.
— Mégis, körülbelül.
— Talán áprilisra.
— És akkor lesz fűtés?
— Az egyáltalán nem biztos — mondja a fiú.
Ebben maradtunk.
(Remélem, csak mi ketten.)

Füdes Péter

H. E.

Átadás előtt

A házasságok az egyetemen kötetnek

— Azonos a véleményem Bergmannal. Erről Jelenetek egy házasságból c. filmében vallott. De hasonlóan vélekedik Sartre is. Szerinte a házasság ma már elavult forma. — Kellems beszélgetőpartnerem Boródi Ferenc II. éves ipar szakos hallgató. Ujján töretlen fényű karikagyűrű. Beszélgetés közben bozontos szakállába tűr. Meglepi fesztelenségéből mintha arra lehetne következtetni, a téma már régebben foglalkoztatja. Figyelemmel kíséri cikksorozatunkat. Keresi a saját és diaktársai házasságában a közös és eltérő vonásokat, gondolatokat, majd így folytatja: — Akkor jó a férfi és a nő kapcsolata, ha nem a törvény bilincse köti össze.

— **Nocsak. Ilyen keserűek a tapasztalataid alig fél éves házasság után?**

— Nem. Nem erről van szó. Viszont sokat beszélgettünk erről a házasságkötésünk előtt. A törvényes keret sem a feleségem, sem én nem igénylünk. Látnunk kellett azonban, hogy ezt a felfogást még nem fogadja el a közvélemény, sőt ha egy nő megpróbál szabad gondolkodása szerint élni, ezért megbélyegzik. De a születendő gyermekeim szempontjából sem lenne előnyös, ha figyelmen kívül hagynánk ezt a társadalmi konvenciót.

— **Mi volt a véleményük az ismerősöknek, amikor megtudták, hogy diák létedre nősülsz?**

— A barátok véleménye megoszlott. Volt aki ellenezte, anyagilag megalapozatlannak tartotta. Mások viszont helyeselték. Anyám attól tartott, hogy a tanulás látja majd kárát a házasságunknak. Tudniillik feleségem, Zsuzsa is még diák a Külkereskedelmi Főiskolán. De az aggodalom alaptalan volt.

Most már nem mondanak véleményt. Annál többet ugratnak. Különösen, ha dolgom akad, és sietni kell haza: „nő embernek az asszony szokványján a helye” — mondogatják csipkelődve. De azt hiszem, a legtöbbben irigvelnek.

— **Miből gondold?**

— Végső soron mindenkinek az a célja, hogy nyugalomban éljen.

— **Na, és a független ember szabadsága nem hiányzik?**

— Sokan mondják, hogy függetlenül változatosabb az élet. Én elég korán kipróbáltam. Volt idő, amikor 3 hónapoként váltogattam a partnereimet. Nagyon ráuntam erre a „szabad életre”. Talán azért is, mert megváltozott az életformám. Az elmélyült munka, a tanulás kiegyensúlyozott lelkiállapotot, stabil hátteret követel. De mint elvált szülőök gyermeke is bizonyára jobban orientálódtam a nyugalom felé.

— **Milyen a házasságod?**

— Hát az érdekházasságok közé semmiképpen sem illelének. Háromezer forint az összéjvedelmünk, amit a szülőktől kapunk. Ebből albérlésre 1600-at fizetünk. Az egyéb kiadásokon túl napi 40 forintunk marad.

— **Nem kevés ez két embernek?**

— Nem éhezünk. Igaz, nem jut banánra, colára és egyéb nyálánkságra. Ha sikerül jegyet venni, akkor a menzán kosztolunk. Ruhára nem telik. Néha mégis többet költünk mint amennyi a keretből futja. Ilyenkor a nászajándékba kapott és lakásra félretett pénzünkhöz nyúlunk, sajnos.

— **Jut valamennyi szórakozásra? — a kérdést szinte resttellem föltenni, de Feri készsággal válaszol. Rendszeres látogatói a Filmmuzeumnak. El-el járnak háromhetenként egyszer a Bözme-discora, sűrűben nem telik. Törzsvendégek a Polvax-on és ez szerencsére pénzbe sem kerül. Idő is, pénz is ritkábban jut színházra. Ha viszont valamivel is többjük lenne a napi 40 forintnál, azon elsősorban könyveket vásárolnának.**

— **Azért nem panaszkodunk. Sőt, elégedettek is lehetnénk, ha saját lakásunk volna.**

— **Jobbnak vagy rosszabbnak kénezelte a házasságot? — Pontosan így kénezeltem el. Az az igazság, hogy töb-**

bet várni egy házasságtól csak akkor lehet, ha több a pénz. Lényegében azonban az anyagi helyzetünk nem romlott, sőt. Kettlen olcsóbban jövünk ki mint külön-külön ugyanaból a pénzből. És az időnkkel is jobban tudunk gazdálkodni. Ma egy óra tanulás sokkal intenzívebb itthon, mint tavaly a könyvtárban egy egész délután. Nem kalandozik el az ember figyelme, nem kell azon izgulni hol jár, mit csinál a másik.

— **Azt mondják, az ember lakva ismeri meg igazán a másikat. Hogyan felt el nálatok az öszecsizolódás időszaka?**

— Valósággá azóta vált számomra a feleségem, amióta együtt élünk. A korábbi 3 éves ismeretségünk alatt csak egy elképzelt embert hordoztunk magunkban. Zsuzsa III-os én IV-es gimnazista voltam, amikor tanévvege felé megismerkedtünk. Jött egy sikertelen felvételi, majd egyéves munka Pesten, újra felvételi, katonaság. Igaz, volt egy nyár Romániában, amikor együtt laktunk és jól megvoltunk egymással. Akkor határoztuk el, hogy megházasodunk. Három hónappal előbb összeköltöttünk és ez az idő is megerősítette szándékunkat.

A tányér kezdetben nálunk is gyakrabban összekoccant. Akaratosak voltunk, nehezebben tudtunk alkalmazkodni egymáshoz, emiatt nézeteltéréseink is voltak. Most már kiismertük egymás gyengéit és rátaláltunk arra, mikor kell engedni. Nem osztzkodunk még a házimunkán sem: mindent elvégzünk egymás elől, inkább, minthogy a másikra hagyjuk.

Vannak akik azt mondják jobb a házasság ha mind a két fél más-más érdeklődésű. Mi mind a ketten azonos beállítottságúak vagyunk. Társadalmi-politikai, gazdasági érdeklődésünk kiegészíti vagy fedi egymást és ez alkalmas ad arra, hogy nem csak a napi gondokról beszéljünk, de a tanultakról is eszmét cserél-

jünk. Szakmai kérdésekben van amit én tudok jobban, van amit a feleségem és ezt kölcsönösen elfogadjuk. Beszámolunk egymásnak érdekesebb előadásokról, könyvekről. Polvax után hazafelé menet hosszasan vitatkozunk. Persze izlésbeli különbség van köztünk. Én például sok baromságot megnezek a tévében, a feleségem válogat, nem pazarolja fölöslegesen az idejét.

— **Vannak-e közös barátaitok?**

— Igen, szűkebb pátriánk-ból, Salgótarjánból. A csoporttársaim között is akadnak, de nem járunk össze. Ilyen vonatkozásban csalódást okozott az egyetemi élet. Azt hittem itt majd sokat járunk egymáshoz, éjszakákba nyúló vitákat rendezünk, érdeklődünk egymás dolgai iránt. Sajnos, erre még a Polvax után sem kerül sor. Elhangzanak a kérdések, feleletek és a vita egy-egy kis csoport körében ki sem alakul. A társasági élet nagyon hiányzik. Pedig azt hiszem, a feleségem is, én is elég nyitottak vagyunk. Szívesen fogadjuk bárki közeledését.

— **A társaság hiányát pótolja részben majd a gyerekek. Mikorra tervezitek?**

— Az első két év múlva, amikor a feleségem már dolgozik. Elvünk az, hogy minél fiatalabb korban kell gyereket nevelni. Összesen hármat tervezünk. Ha a gyerekek jön, akkor már a lakáskérdést sem lehet elodázni.

Feri társaságát szeretne Pest környékén 4–5 barátal közösen. Zsuzsa egyelőre nem hisz benne. Szerinte csak egy módon lesz lakásuk. Olyan állást kell majd megpályáznia Ferinek, ahol leghamarabb tudnak lakást adni.

Abban a kis Práter utcai szobában, melynek még három évig biztos albérlői lesznek — így szövődnek a tervek, s formálódik egy diákházasság amelyet — a beszélgetés után már én is elhiszem — vannak akik irigyelhetnek.

Halász Géza karikatúrái

Közgazdász Biblia A világ teremtése

Gondola egyet az Úr, mert ekkor még nem ismerte az matematikát; s híven saját létezésében, bár magát még nem látta, mert akkor a tükör még nem vala megteremtve. (A későbbiekben kiderült, hogy az Úr nem létezik, de ez a tény a történet szempontjából lényegtelen. Nem hagyhatjuk magunkat olyan kispolgári gáncoskodástól befolyásolni, amely szerint Isten nélkül nincs teremtés.)

Mint mondtam, gondola egyet, s mondá: „Világot fogok teremteni.” S kezébe vevé Krekó Béla: Optimumszámítás című könyvét, mert akará, hogy a világ jó legyen, elolvasá azt. (Hogy mennyire sikerült az adott művet megérteni, azt az eredményen láthatjuk.)

Teremté ő eget, földet, napot, és fákat és állatokat, s teremté például Szőlőt, s ennek tökét, amelynek pedig vala fétis jellege, legalábbis a borivók szerint. Azután vala az Úrnak rossz napja, s teremté közgazdasági egyetemet és közgazdász, ez utóbbit nevezzük az érdekesség kedvéért Adámnak. Majd elaltatá Adámot, s kivéve egyik bordáját teremté asszonyt neki. (Sok vita merült föl Eva értékének megállapításával kapcsolatban. A használati értékének vizsgálatáról, a hölgy ismeretének hiányában le kellett mondanom. Tehát visszatérve az értékre, ekkor még az ember készítéséhez állóeszközt nem használtak, bár Adám oldalbordája elvesztése miatt bizonyos demortizációról beszélhetünk.) De az nem tetsze Adámnak, viszont vala az Úr a monopolium piacon, s mondá: „Ha nem tetszik, keress magadnak másikat!” Mit tehete Adám, belenyugodá, a megváltoztathatatlanba.

Azután megmutatá nékik az paradicsomot, de megállá egy fa előtt, s mondá: „Ez a fa a közgazdasági gyakorlat fája aki e fa gyümölcséből eszik, megismeri mindazt, ami ma a közgazdasági gyakorlatban történik. (Nem csoda, hogy óvá az Úr etől őket, sokan rosszul lennének tőle.) Ezért, hát ne merjétek e fa gyümölcsét megízlelni, mert megsértitek a szent elszigetelődést. E helyett forgasdátok jegyzeteiteket, s maradjatok tudatlanságban az gyakorlat felől. De ha ezt megszegitek, úgy kiűzlek benneteket innét!”

Megrettené ettől az első emberpár, s megfogadá a tanácsot. De telvén az idő bizony megcsömörlötték vala a sok elmélet-től. S a kigyó, ki ravasz és fondorlatos állat vala, mondá nékik: „Hát azt hiszitek, hogy e falakon túl úgy méne a világ, ahogy e jegyzetek leírják. Bizony mondom néktek: nagy pofára esésben lesz részetek.” (A későbbiekben valóban úgy lón.) És ezen ők elgondolkoznának. Amen Endreus Tombácus.

Viselkedjünk, elvtársak?

Azt tapasztaltam, hogy néhány kollégám még nem eléggé tájékozott a társasági viselkedés normáit illetően. Nekik szeretnék segíteni néhány jó tanáccsal. A hallgatókról most nem írok, de mindenki tudja, hogy a jó példa javítja a perspektívát, a rossz példa pedig járványszerűen terjed.

Vannak, akik értekezleten, taggyűlésen és minden olyan helyen, ahol valaki vagy valakik hivatalból beszélnek, nem tudnak csendben maradni. Ez helyes is, hiszen a néma csend, az erőltetett figyelem zavarná az előadót. Csak hogy nem mindenki tud megfelelően zajongani. Néhányan suttogva próbálnak beszélgetni. Ez nem elég hatásos. Azok

járnak el helyesen, akik gátlanul, szokásos hangerejükkel vesznek részt a beszélgetésben és nem fosztják meg távolabbi szomszjaikat értékes gondolataiktól.

Az ünnepek is tág teret adnak a faragatlanságnak. Igen sokan például figyelmen kívül hagyják a szónokot, élvezettel végigülik a műsort. A szónokok, az amatőr vagy hivatásos művészek és a művészetek ilyen kispolgári módon felfogott viselkedés szabályainak felsorolására nem vagyok hivatott, így csak néhány — életből ellemelt — pozitív példát említek.

Legyen a művészet mindennapi életünk szerves része! Ezt a követelményt valósítják meg azok, akik a kórus, a tánckar, a zenekar, vagy a szolista produkciója közben otthonosan viselkednek. Különösen hatásos a hangos beszélgetés a halk zenei effektusok kiegészítése gyanánt; a tömeges dohánzás az énekesek tüdejének edzése céljából; zajos távozás, illedelmes búcsúzkodással egybekötve bármely műsorszám kellos közepén, stb.

Mind ezek már lényeges eredmények, de ne essünk az elbizakodottság rút hibájába! Van még tennivaló bőven! Gondoljunk arra, hogyan viselkedünk a színházban, a koncerttermekben. Mutassuk meg végre mindenhol, hogy művelt, intelligens értelmiségi dolgozók vagyunk.

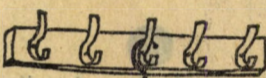
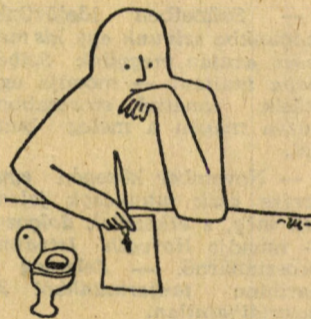
Dr. Szigeti Endre

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetente a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:

FARKASINSZKYNE HALAY EDIT
Szerkesztőség: Budapest IX.,
Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-948

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Bisha L. tér 3.
Felelős kiadó:
Csollán Perenc
77-4806 Szikra Lapnyomda
Budapest
Felelős vezető:
Roder Imre igazgató

Örvénylő vízben...

Dr. Fenyvesi Mátét mindig tiszteltem. Pontosan és rendszeresen bejárt munkahelyére, már fénykorában tudatosan készült arra, hogy a legnagyobb sportembereknek is egyszer új életet kell kezdniük. Az ő címere a fehér holló a zöld gyepen.

Az ilyen játékos nem edzői ideál. Nem lehet „megfogni” — igaz, miért is kellene? Aki a napi munka mellett is vállalja az edzéseket, azt a sport őszinte szeretete kényszeríti tudása legjavát nyújtani.

Dr. Magas István két éve végezte el az egyetemet. Diplomamunkáját a bizottság doktorira javasolta. Jelenleg a világgazdaság tanszéken tanít — emellett a Bp. Spartacus Európa-bajnok vízilabdázója.

Más sportágak egyetemistái sokszor lejáratták a „tanuló sportember” típusát. Mi a súlya a vízilabdázók diplomájának — mi az oka, hogy ebben a sportágban olyan magas a tovább tanulók aránya?

A vízilabdát nem lehet tömegsportnak nevezni. A mindössze három-régyezer versenyző sajátos „beltenyésztet”, jobbára dinasztikusan ugyanazokból a körökből kerül ki. A családi hagyományok is gyakran ösztönzők, na meg a margitszigeti összestrátság is. Állandóan egymás seme előtt vagyunk; a lemaradót a többiek kukkolják. Persze tagadhatatlan, hogy egyes csapatok nagy előnyöket biztosítanak játékosainak mind a felvetésnél, mind pedig a későbbiekben. Persze nálunk is vannak, akik túlzottan élnek — visszaélnek ezzel, de vannak akik saját erejükből, komoly tanulás árán szerzik meg a diplomát.

Ifista korodban mint jövőd világgklasszist tartottak számon. Mit sikerült megvalósítanod az ígértetből?

Nem tudtam teljes mértékben eleget tenni a várakozásnak, bár az olimpia ezüstérméig sikerült eljutnom. Ebben közrejátszott az is, hogy 1974-ben pont az EB előtt megsérültem, hogy 75-ben, Carliban csak másodikok lettünk a világbajnokságon, és kikerültem a válogatottból. Nem nagyon volt sikerélményem, a legjobbak között, az önbizalom hiánya fékezett, nem mertem extra megoldásokra vállalkozni — holott képes lennék ezek kivitelezésére. Mindez lényegében a szerencsétlen csapatválasztásomra vezethető vissza. Mikor kiüregedtem a KSI-ből, majdnem minden nagyobb együttes megkeresett. Kishitű voltam, biztosabbnak láttam a helyemet egy középsőcsapatban... Kár, hogy annak idején az edzőm nem akart befolyásolni a választásnál. Gyakoribb nemzetközi szerepléssel, egy a bajnokságért harcban levő Vasasnál vagy OSC-

nél másképp alakulhatott volna a pályafutásom.

Mindezen tényezők ellenére Magas István újra válogatott kerettag. Az ellenfél „nehézebb” embereinek lefogása a feladata, és mivel igazi profiljának a góllövést tartja, néha gólt is dob. Mint például legutóbb az EB-n. Ezzel részesévé vált a fénykorát élő vízilabda sport legutóbbi sikerének.

— *Öt hely nagyon stabil a válogatottban. A maradék két-tőrt küzdenek olyan játékosok, akik bármely más csapatban vezető egyéniségek lehetnének. Igazságosnak találod ezt az „elvért elrendeltséget”?*

— *Az öt hely tulajdonosa kétség kívül a játékaival alapozta meg pozícióját. Ugyan-*

akkor vannak olyan tényezők is, amelyek tovább szilárdítják helyzetüket.

— *Csoportosulások vannak a játékosok között?*

A már említett összestrátság okozta egészségtelen légkör elkerülhetetlenül teszi a surlódásokat. A mindenki figyelt mindenkit környezetben gyakran előfordul az irigykedés, ellenségeskedés, és ez természetesen egymással rivalizáló érdekcsoportosulásokhoz vezet.

— *Aki kijár a mérkőzésekre, észre kell vennie, hogy a térére menő mérkőzéseken a pofokodások, rúgások sokszor nem a labdáért vívott küzdelemben, a mérkőzés hevében születnek, hanem amikor a bírót nem figyel oda. A legutóbbi pofon nagyot csatolt... Ez is a klubok, illetve a zárt klikkek vetélkedésének következménye?*

Nagy szerepe volt benne. Már a második negyedben forrt a víz, a zsúrinek és a játékosok között véget kellett volna vetniük a találkozónak. De nem tették, és szerintem elsősorban az ő hibájuk, hogy ilyen jelenetek előfordulhatnak. A játékosok között is gyakori az ellenségeskedés, de a bírót testülettel szemben meg ádázabb küzdelmek dúlnak a felszín alatt. Ennek az oka,

hogy nincs független bírói testület. A bírók vagy nem értenek a játékelemekhez (ez a jobbik eset), vagy erősen kötődnek valamely egyesülethez. Például régebben ott voltak edzők, vagy a csapat elvitte őket egy külföldi túrara. Így a legkritikább esetben fordul elő objektivitás, és ez vezet első sorban a mérkőzések elfajulásához. (A bírókat általában akkor szidják, ha veszít a csapat.) A magyar válogatott azonban hosszabb ideje megnyer minden jelentősebb versenyen, mégis többet kritizáljuk a játékelemekhez, mint bármely más sportágban. Igaz, sehol sem adnak olyan tág lehetőséget a részrehabilitációnak, mint a vízilabdában. A válogatottat túrara meghívott, tejbemvajban fűrésztöltött sipmesterek vezetik azután olyan egyértelmű közreműködésre, mint amilyen a belga Fuchse volt az EB-n immáron sokadszor. És ami nemzetközi szinten lehetséges, azt híven tükrözhetik a magyar viszonyok.)

— *Es a mostanában sokat emlegetett bundák? Azok megiscsak a játékosok között „együttműködés” eredményei?*

Nem tagadható, hogy voltak a múltban — és talán lesznek a jövőben is — eladott mérkőzések. De a legutóbbi ügy, amelyben állítólag a Spari is részt vett, nem volt az. A Vasas pihentette Csarót és Paragót, nekik nem volt létkérdés a meccs. Készültek a BEK középdöntőre — így tudtuk nyerni. Az egész hercehurca csak arra jó, hogy elterelje a figyelmet a sportág valódi problémáiról.

— *A történet után el nem tussolható — valódi ellentétéről és egyénihányan személyre, játékosokra hártisa a felelősséget.*

— *Történik valami változás a szövetség titéleti nyomán?*

Legfeljebb csak sértődést váltanak ki. Nemcsak a tényeket kellene nézni, mint ahogy azt a pofonon csámcsogó újságírók teszik, hanem a hátteret, a körülményeket is. Elsősorban az új emberekből áll minden szempontból függetlenített bírói testületet kellene létrehozni.

Zsolt Róbert, a kevés, az OTSH égésén kívül működő sportújságírók egyike írja vasárnapi cikkében, hogy az állólvíz csak megszürték, de nem öntötték tiszta vizet a pohárba. Pedig le kellene cserélni a medencék vizét. A játékosok közül sokan különösen a „nagymenők” messzire elmentek. Ha csak a szállongó hírek tizede igaz — márpedig a „nem zörög a harasz!” — törvénye alapján több is valószínűleg szokott bizonyulni — a javadalmazások és a viselkedés mértékének határa messzire kitolódott. Az egyszerű ostorozás aligha elég. A lovat vissza kell hozni, és megbüntetni kellőképpen azt, aki a gyepet elengedte. Mert különben — a foci „aranycsapatától” kezdve példák sora bizonyítja — nem lehet az elért szintet állandó kompromisszumokkal megalkuvásokkal tartani.

— *Meddig maradhat szerinte válogatottunk az élen?*

— *Öt éven belül úgy vélem legfeljebb a jugók közelíthetnek meg bennünket, akik óriási összegekkel egyengették csapatuk előrelépését. A margitszigeti koncentrációnak vannak bizonyos előnyei is, az összeszokottság, legjobb csapataink gyakori, egymás elleni játéka. Megfelelő szakembereink vannak, akik elsajátítják a játék szellemét. Ez nagyon fontos, mert például az amerikaiak hiába jobb felépítésűek, és jobban úsznak mint mi, ez a bizonyos „finesz”, a vízilabda-kultúra hiánya pótolhatatlan. De a jelenlegi légkör nagyon rossz példa az utánpótlásnak, akikkel szintén együtt vagyunk. Egymás segítése, őszintébb környezet, tiszta zsúrizás kell ahhoz, hogy hosszú távra biztosítsuk meglévő előnyeinket.*

— *Ha abbahagyod a játékot — maradsz a medence partján?*

— *Még nem döntöttem. Komolyabban nem akarok függeni a sporttól, de nirtelen elszakadni tőle lehetetlen. Talán elvázem majd az edzői tanfolyamot a TF-n és a gyerekekkel, a serdülőkkel foglalkozom. De bíró — nem leszek.*

Lambert

